

Hallituksen esitys Eduskunnalle kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi 20 päivänä lokakuuta 2005 Unesconsa tehdyn kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan yleissopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimus muodostaa kansainvälisen kulttuuripolitiikan perustaa ja se vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä kulttuurin ja kulttuuripolitiikan aloilla. Sopimus tähdentää kulttuurin ja kehityksen välistä yhteyttä kaikille sopimuspuolille. Se tunnustaa kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -palvelujen erityisluonteen kulttuuri-identiteetin, arvojen ja merkitysten välittäjänä.

Sopimuksen määräyksissä vahvistetaan valtioiden oikeus muotoilla ja panna täytäntöön kulttuuripolitiikkansa ja omaksua toimenpiteitä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi. Sopimuksen osapuolet sitoutuvat kansainväliseen yhteistyöhön, kuten kehitysyhteistyöhön kulttuurisektorilla sekä kehitysmaiden suosituimmuuskohteluun.

Sopimuksella perustetaan Unescon yhteyteen kulttuurista moninaisuutta edistävä vapaaehtoinen rahasto.

Sopimuksessa määritellään sen suhde mui-

hin kansainvälisiin sopimuksiin. Tämä on erityisen tärkeää muun muassa suhteessa kansainvälistä kauppaa koskeviin Maailman kauppajärjestön piirissä tehtyihin sopimuksiin.

Sopimuksessa käsitellään asioita, jotka kuuluvat osaksi tai kokonaan Euroopan yhteisön toimivaltaan. Tästä syystä Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat yhdessä neuvotelleet sopimuksen. Sopimukseen on sisällytetty määräykset, joiden mukaan myös alueellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatiot voivat tietyillä edellytyksillä liittyä sopimukseen.

Euroopan yhteisö tekee sopimukseen liittyessään sopimuksen määräysten edellyttämän ilmoituksen sen piiriin kuuluvia kysymyksiä koskevasta vastuunjaosta.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää, että 30 valtiota tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöä ratifioi tai hyväksyy sen. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	4
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
4. Sopimuksen suhde Euroopan yhteisön ja Suomen lainsäädäntöön	5
4.1. Sopimuksen ja Euroopan yhteisön lainsäädännön ja muiden päätösten välinen suhde.....	5
4.2. Sopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön	7
5. Esityksen vaikutukset	7
6. Asian valmistelu	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1. Sopimuksen sisältö.....	8
I. Tavoitteet ja johtavat periaatteet	8
II Soveltamisala	8
III Määritelmät	8
IV Sopimuspuolten oikeudet ja velvollisuudet	9
V Suhde muihin sopimuksiin	10
VI Yleissopimuksen toimitelimit.....	11
VII Loppumääräykset	11
LIITE Sovittelumenettely.....	11
2. Lakiehdotuksen perustelut.....	11
3. Voimaantulo	11
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	12
4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	12
4.2. Käsittelyjärjestys	13
LAKIEHDOTUS.....	14
kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaatta misesta.....	14
LIITE	15

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Sopimuksen synty. Keskustelu kulttuurista moninaisuutta koskevasta yleissopimuksesta lähti liikkeelle 1997—1998, kun Kanada arvioi kansainvälisiä kulttuuri- ja kauppasuhteitaan ja Kanadan ulkoasiainministeriön työryhmä laati näistä kysymyksistä raportin. Merkittävin johtopäätös oli, että olemassa olevien kansainvälisten sopimusten antamat keinot eivät välttämättä takaa mahdollisuutta kulttuuripolitiikan keinojen käyttöön kulttuurisen moninaisuuden säilyttämisessä ja edistämässä.

Pian tämän jälkeen kulttuurisesta moninaisuudesta tuli kansainvälisen kulttuuripolitiikan keskeinen käsite.

Euroopan yhteisö vahvisti Suomen EU-puheenjohtajakaudella 1999 Maailman kauppajärjestössä (WTO) käytäviä kaupan vapauttamisneuvotteluja varten itselleen neuvottelumandaatin, jossa edellytettiin, että unioni varmistaa, kuten Uruguayn kierroksellakin, että yhteisö ja sen jäsenvaltiot pitävät edelleen mahdollisuuden säilyttää ja kehittää kykynsä muotoilla ja soveltaa kulttuuripolitiikkansa ja audiovisuaalisen politiikkansa kulttuurisen moninaisuutensa säilyttämiseksi.

Yhdistyneiden kansakuntien koulutus-, tiede- ja kulttuurijärjestössä Unescossa syntyi julistus kulttuurisesta moninaisuudesta marraskuussa 2001. Julistuksen mukaan kulttuuri saa eri aikoina ja eri paikoissa eri muotoja. Monimuotoisuus sisältyy ihmiskunnan muodostavien ryhmien ja yhteisöjen ainutlaatuisuuteen ja identiteetteihin. Kulttuurinen moninaisuus vaihdannan, innovaation ja luovuuden lähteenä on yhtä tarpeellinen ihmiskunnalle kuin biologinen moninaisuus on luonnolle.

Kanadan kulttuuriministeri käynnisti epävirallisen kulttuuriministeriverkoston (International Network for Cultural Policy, INCP), jossa käydyt keskustelut ja valmistelutoimet vuosina 1998—2003 vahvistivat kulttuurisen moninaisuuden yleisemminkin kansainvälisen kulttuuripolitiikan peruskäsitteeksi. Verkostossa kehiteltiin ajatusta asiaa koskevasta

yleissopimuksesta muun muassa laatimalla verkostoon osallistuneiden valtioiden näkemyksiä heijastava sopimusluonnos. Vuoden 2003 alussa joukko ministeriverkostoon osallistuneita ministereitä teki Unescon pääjohtajalle ehdotuksen sopimusasiaa koskevan aloitteen tekemisestä Unescossa.

Unescon yleiskokouksessa syksyllä 2003 pääjohtajalle annettiin valmistelumandaatti, jossa valtuutettiin pääjohtaja laatimaan raportti ja sopimusluonnos kulttuurisisältöjen ja taiteellisten ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta Unescon 33. yleiskokousta varten vuonna 2005. Pääjohtaja aloitti tehtävän kokoamalla 15-jäsenisen luonnosteluryhmän, joka sai kesäkuussa 2004 valmiiksi ensimmäisen sopimusluonnoksen. Luonnosteluryhmän jäsenet toimivat henkilökohtaisessa asiantuntijaominaisuudessa.

Unescon pääjohtaja lähetti heinäkuussa 2004 sopimusluonnoksen jäsenmaille kommentoitavaksi ja kutsui samalla koolle hallitustenvälisen asiantuntijakokouksen sopimusneuvottelu- ja valmisteluforumiksi. Etelä-Afrikan edustajan puheenjohdolla toiminut hallitustenvälinen kokous piti kolme istuntoa, syyskuussa 2004 sekä tammi-helmikuussa ja touko-kesäkuussa 2005. Hallitustenvälinen kokous asetti valmistelua varten sopimustekstin luonnosteluryhmän. Suomen edustajan puheenjohdolla toiminut luonnosteluryhmä kokoontui joulukuussa 2004 ja helmikuussa 2005.

Hallitustenvälinen kokous sai kesäkuussa 2005 valmiiksi sopimusehdotuksen Unescon yleiskokoukselle esitettäväksi. Yleiskokous hyväksyi sopimuksen 20 päivänä lokakuuta 2005 suurella äänen enemmistöllä (148 puolesta, 2 vastaan). Neljä valtiota pidättäytyi äänestyksestä.

Sopimusneuvottelujen edetessä ja sopimuksen hyväksymisen lähestyessä korostuivat erityisesti Yhdysvaltojen, Israelin ja Japanin huolenaiheet. Yhdysvallat epäili, että sopimusta voitaisiin väärinkäyttää välineenä maailmankaupan vapauttamista vastaan sekä käyttäen vapaan tiedonkulun rajoittamiseen ja vähemmistöjen syrjimiseen. Yhdysvallat

toisti nämä näkökohdat Unescon yleiskokouksessa ja painotti edelleen sopimuksen mahdollisia kielteisiä vaikutuksia ihmisoikeuksien noudattamisessa ja teollis- ja tekijänoikeuksien alueella. Kokous kuitenkin osoitti, ettei Unescon jäsenvaltioiden suuri enemmistö pitänyt Yhdysvaltojen esittämiä uhkia aiheellisina. Vain Yhdysvallat ja Israel äänestivät sopimusta vastaan.

Japani, jolla sopimusneuvottelujen kulussa oli huoli sopimuksen vaikutuksista kauppapoliittisiin velvoitteisiin, äänesti kuitenkin yleiskokouksessa sopimuksen puolesta. Japanin esityksestä hyväksyttiin erillinen päätöslauselma, jossa korostetaan, että sopimus kuuluu nimenomaan kulttuurin alaan.

Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot osallistuivat aktiivisesti ja kiinteässä yhteistyössä yleissopimusta koskeviin neuvotteluihin sekä vaikuttivat merkittävästi sopimuksen syntymiseen ja sen sisältöön.

Sopimus oli ensimmäinen, jonka Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat neuvotelleet yhdessä Unescon piirissä. Tässä tilanteessa syntyi Unescon institutionaalisen järjestyksen ja toimintatapojen johdosta alkukankeuksia yhteisön osallistumiselle. Euroopan yhteisö ei ole Unescon jäsen eikä sillä ole oikeutta osallistua Unescon elinten kokouksiin ilman eri päätöksiä. Euroopan yhteisölle myönnettiin vasta keväällä 2005 Unescossa niin sanottu laajennetun tarkkailijan asema. Tämä antoi Euroopan komissiolle mahdollisuuden osallistua hallitustenvälisen kokouksen istuntoon ja käyttää yhteisön puhevaltaa. Jäsenvaltiot käyttivät omaa äänioikeuttaan.

Sopimuksen merkitys. Sopimus on ensimmäinen kulttuuria ja kulttuuripolitiikkaa koskeva laaja-alainen kansainvälinen sopimus. Se muotoilee valtioiden tehtäviä ja muodostaa kansainvälisen puitteen kulttuurisen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi. Sopimus korostaa kulttuurituotteiden ja -palvelujen kahtalaista luonnetta: ne välittävät kulttuurisia arvoja ja merkityksiä ja ovat samalla taloudellisen toiminnan ja kaupan kohteita.

Sopimus tunnustaa valtioiden ja julkisen politiikan ja toimenpiteiden oikeutuksen ja merkityksen kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisessa ja edistämisessä. Lisäksi se muodostaa pohjaa kansainväliselle yhteistyölle ja kehityksen edistämiseksi eri-

tyisesti kehitysmaissa ja sisältää erityismääräyksiä tilanteista, joissa kulttuuri-ilmaisut ovat uhattuina tai katoamisvaarassa.

Sopimus on tehty Unescossa samalla tasolla kuin Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPO:n, Maailman kauppajärjestön WTO:n ja Maailman terveysjärjestön WHO:n sopimukset tai monenkeskiset ympäristöalan sopimukset. Sopimus vahvistaa kulttuuripolitiikkaa ja sen perustaa. Sopimuspuolet sitoutuvat ottamaan tämän sopimuksen määräykset huomioon soveltaessaan ja tulkitessaan muita sopimuksia, joissa ne ovat sopimuspuolina, tai tehdessään uusia kansainvälisiä velvoitteita sisältäviä sopimuksia. Sopimuspuolet lisäksi sitoutuvat edistämään tämän sopimuksen tavoitteita ja periaatteita muilla kansainvälisillä foorumeilla.

2. Nykytila

Kulttuuria ja kulttuuripolitiikkaa koskeva kansainvälinen sopimusjärjestelmä on tähän asti ollut puutteellinen. Laaja-alaisia kulttuuripoliittisia yleissopimuksia ei ollut olemassa ennen nyt tehtyä Unescon sopimusta. On olemassa suuri joukko kansainvälisiä sopimuksia valtioiden välisestä kulttuurin alan yhteistyöstä ja erilaisten yhteistyöelinten perustamisesta. Sen sijaan itse kulttuuripolitiikasta ei ole sopimuksia.

Uusi sopimus lujittaa kulttuurin asemaa kansainvälisesti. Sopimus muodostaa perustaa kulttuuripolitiikan kansainväliselle ulottuvuudelle ja vahvistaa kulttuuri- ja audiovisuaalisen politiikan monenkeskistä luonnetta.

Hyväksytty yleissopimus vastaa suurelta osin Suomen sopimusneuvotteluille asettamia ennakkotavoitteita ja -odotuksia.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tarkoituksena on saattaa Suomen osalta voimaan nyt puheena oleva yleissopimus. Suomi on Euroopan yhteisön jäsenvaltiona sopimusneuvotteluissa toiminut aktiivisesti ja myötävaikuttanut useissa kohdissa sopimuksen määräysten sisältöön.

Tavoitteena on, että Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot voivat saattaa sopimuksen osaltaan voimaan mahdollisimman joutuisas-

ti ja niin yhtäaikaaisesti kuin mahdollista.

Sopimus vahvistaa sen, että valtioilla on oikeus muodostaa oma kulttuuripoliittikkansa ja muotoilla omat kulttuuripoliittiset toimenpiteensä. Se tunnustaa kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -palvelujen erityisluonteen kulttuuri-identiteetin, arvojen ja merkitysten välittäjänä.

Sopimuksen tekemisessä ja valmisteluvaiheissa on kulttuuripoliittikan konkreettisella muotoilulla ollut suuri paino. Tällä on suuri merkitys niiden maiden kannalta, joissa kulttuuripoliittikka ei ole ollut kovin kehittyntä. Tällaisia ovat monet kehitysmaat.

Sopimuksen määräykset, jotka puhuvat valtioiden oikeuksista ja velvollisuuksista, antavat suuntaviittoja siihen, mikä voi olla valtion tehtävä ja vastuu kulttuurin ja kulttuuripoliittikan alalla.

Sopimuksen tavoitteena on edistää rajat ylittävää kulttuurituotteiden ja -palveluiden sekä henkilöiden vapaata ja monipuolista liikkuvuutta.

Tietojen ja kokemusten vaihtoa sekä koulutusta ja yleisen tietämyksen lisäämistä koskevat määräykset tukevat sopimuspuolten yhteistyötä.

Tärkeitä ovat myös erityismääräykset tilanteista, joissa kulttuuri-ilmaisut ovat uhatuina tai katoamisvaarassa.

Kansainvälisen yhteistyön edistämistä koskevat määräykset tukevat tavoitteiden saavuttamista. Sopimuksessa on määräys, jonka mukaan kaikkien valtioiden tulisi sisällyttää kulttuurin ala kestävän kehityksen politiikkaansa.

Kehitysmaiden tarpeet ovat sopimuksessa erityisen huomion kohteena. Kehitysyhteistyötä on viitoitettu erityisesti kiinnittäen huomiota muun muassa kulttuuriteollisuuden asemaan, tuotteiden ja palveluiden levitykseen ja markkinoihin, taiteilijoiden asemaan ja liikkuvuuteen.

Kansainvälisen rahaston perustaminen antaa myös merkittäviä uusia mahdollisuuksia. Rahaston rahoitukseen osallistuminen on vapaaehtoista. On toivottavaa, että rahastosta tulee merkittävä toimintakanava. Ne sopimuspuolet, jotka panostavat tätä kautta kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden maailmanlaajuiseen tukemiseen, voivat asettaa tuelleen omat sopimuksen tavoitteita palvelevat ehdoitonsa ja painotuksensa.

Sopimuksen suhteesta muihin sopimuksiin muodostui poliittisesti kaikkein vaikein neuvottelukohde.

Suomessa otettiin jo ennen varsinaista sopimustekstin valmistelua se kanta, että tehtävä uusi sopimus ei saa puuttua muiden sopimusten mukaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Lopullisen sopimukseen otetun artiklan sisältö vahvistaa otsikosta ilmenevät periaatteet, joita ovat keskinäinen tuki, täydentävyys ja riippumattomuus. Sopimusmääräykset vahvistavat sen kansainvälisen sopimusperiaatteen, että tehdyt sopimukset pitävät.

Sopimuksella muodostetaan sopimuksen hallintoa varten tarpeelliset toimielimet, sopimuspuolten kokous ja hallitustenvälinen komitea. Unescon sihteeristö avustaa sopimuksen toimielimiä.

4. Sopimuksen suhde Euroopan yhteisön ja Suomen lainsäädäntöön

4.1. Sopimuksen ja Euroopan yhteisön lainsäädännön ja muiden päätösten välinen suhde

Sopimuksen asiasisältö koskee monelta osin kysymyksiä, joissa joko Euroopan yhteisöllä tai sen jäsenvaltioilla on yksinomainen toimivalta. Sopimuksessa on myös määräyksiä, joiden kohdalla toimivalta jakautuu yhteisön ja jäsenvaltioiden kesken. Tästä syystä sopimuksesta neuvoteltaessa sekä Euroopan yhteisö että sen jäsenvaltiot osallistuivat neuvotteluihin.

Euroopan yhteisön neuvosto valtuutti 16 päivänä marraskuuta 2004 tekemällään päätöksellä Euroopan komission neuvottelemaan sopimuksesta Euroopan yhteisön puolesta. Neuvotteluohjeissa veloitettiin komissio varmistamaan se, että yleissopimukseen sisällytetään määräykset, joiden mukaan Euroopan yhteisö voi tulla sopimuspuoleksi.

Yhteisö onnistui tässä tavoitteessa, ja sopimuksen 27 artiklan 3 kappaleen määräysten mukaan sopimus on avoinna liittymistä varten myös alueellisen taloudellisen yhdenytymisen organisaatioille. Artiklan ehtojen mukaan myös Euroopan yhteisö, joka on tällainen organisaatio, voi liittyä sopimukseen. Sopimuksen 27 artiklan 3 kappaleen (c) alakohdan mukaisesti alueellisen taloudellisen

yhdentymisen organisaation on ilmoitettava liittymiskirjassaan tarkoin yleissopimuksen piiriin kuuluvia kysymyksiä koskevasta vastuunjaosta organisaation ja jäsenvaltioiden välillä. Jos keskinäistä vastuunjakoa muutetaan myöhemmin, myös tästä on ilmoitettava sopimuksen tallettajalle, joka puolestaan ilmoittaa tästä muille sopimuspuolille.

Komissio antoi 21 päivänä joulukuuta 2005 ehdotuksen (KOM(2005) 678 lopull.) kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelusta ja edistämisestä tehtyä yleissopimusta koskevaksi neuvoston päätökseksi. Päätösehdotuksen oikeudellisena perustana ovat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 89, 133, 151, 181 ja 181 a artikla yhdessä 300 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen ja saman artiklan 3 kohdan ensimmäisen kappaleen kanssa.

Päätösehdotuksen 1 artiklan mukaan neuvosto päättää Unescon yleiskokouksessa Pariisissa 20 päivänä lokakuuta 2005 hyväksytyn yleissopimuksen hyväksymisestä Euroopan yhteisön puolesta.

Päätösehdotuksen 2 artiklassa valtuutetaan neuvoston puheenjohtaja nimeämään henkilö tai henkilöt, joilla on valtuudet tallettaa liittymisasiakirja Euroopan yhteisön puolesta Unescon pääjohtajalle. Samoin neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan tallettamaan liittymiskirjan tallettamisen yhteydessä yleissopimuksen 27 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen toimivaltaa koskeva julistus ja antamaan toinen yksipuolinen julistus, joka koskee sopimuksen soveltamista yhteisön jäsenmaiden kesken.

Päätösehdotuksen 3 artiklan mukaan komissio edustaa Euroopan yhteisöä yleissopimuksella perustettavien toimielinten kokouksissa ja erityisesti sopimuspuolten kokouksessa asioissa, jotka kuuluvat yhteisön toimivaltaan. Komissio neuvottelee myös yhteisön puolesta kysymyksistä, jotka kuuluvat kyseisten toimielinten tehtäviin.

Päätösehdotuksen liitteiksi on sisällytetty ehdotukset edellä mainituiksi julistuksiksi.

Euroopan yhteisöllä on yksinomaista tai jaettua toimivaltaa sopimuksen kattamilla alueilla erityisesti yhteisön perustamissopimuksen säännösten mukaisesti.

Yksinomaista yhteisön toimivalta on yhteisen kauppapolitiikan alueella henkisen omaisuuden kaupallisia näkökohtia sekä kulttuuripalveluja ja audiovisuaalisia palveluja lu-

kuun ottamatta. Tätä koskevat perustamissopimuksen 131—134 artikla.

Yhteisö harjoittaa kehitys yhteistyöpolitiikka 177—181 artiklan mukaisesti ja tekee yhteistyötä teollistuneiden maiden kanssa 181a artiklan mukaisesti tämän rajoittamatta jäsenvaltioiden toimivaltaa.

Yhteisön toimivalta on jaettua muun muassa tavaroiden, henkilöiden, palveluiden ja pääoman vapaan liikkuvuuden (23—31 ja 39—60 artikla), kilpailusääntöjen, (87—89 artiklat), ja sisämarkkinoiden sekä henkisen omaisuuden (94—97 artiklat) kohdalla.

Perustamissopimuksen 151 artiklan 4 kappaleen mukaisesti yhteisö ottaa kulttuuriset näkökohdat huomioon toimiessaan muiden perustamissopimuksen säännösten mukaisesti. Artiklan johdannon mukaisesti yhteisön tavoitteena on erityisesti kulttuurien moninaisuuden kunnioittaminen ja edistäminen.

Yhteisö on käyttänyt sille siirtyneitä toimivaltaa sopimuksen kattamilla alueilla lukuisissa neuvoston asetuksissa, direktiiveissä ja päätöksissä sekä neuvoston ja parlamentin direktiiveissä. Näistä on luettelo edellä mainitun neuvoston päätösehdotuksen liitteessä.

Luettelo ei ole tyhjentävä vaan se on tarkoitettu kuvaamaan yhteisön toimivallan laajuutta perustamissopimuksen mukaisesti. Luettelossa on mainittu muun muassa neuvoston päätös Uruguayn kierroksen tuloksena syntyneiden sopimusten tekemisestä yhteisön puolesta (94/800/ETY), neuvoston asetukset taloudellisesta tuesta Välimeren alueella (2698/2000), Itä-Euroopassa (3906/89 ja 2666/2000) ja Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa (443/92), Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös Kulttuuri 2000-ohjelman perustamisesta (508/2000/EY) ja neuvoston sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökset Media-ohjelman perustamisesta (2000/821/EY ja 163/2001/EY). Lisäksi luettelossa on muun muassa neuvoston asetus valtion tukea koskevista säännöistä (659/1999) ja useita neuvoston tai Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivejä, kuten televisiodirektiivi (89/552/ETY) ja tekijänoikeutta koskevia direktiivejä (2001/29/EY, 2001/84/EY, 93/83/ETY ja 93/98/ETY).

Tavoitteena neuvoston sopimusta koskevan hyväksymispäätöksen valmistelussa on, että neuvoston päätöksessä komission valtuudet edustaa Euroopan yhteisöä rajoitetaan ni-

menomaan sellaisiin asioihin, joissa yhteisöllä on toimivaltaa.

4.2. Sopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön

Sopimus koskee useita asioita, joista Suomessa on annettu lainsäädäntöä. Näitä ovat muun muassa määräykset, jotka koskevat ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, ja määräykset, joilla tuetaan toimia, joilla tarjotaan kansallisille kulttuuritoiminnoille, -hyödykkeille ja -palveluille mahdollisuus löytää paikkansa sopimuspuolena olevan maan alueella tai joilla kannustetaan näiden vapaata vaihtoa ja vapaata liikkuvuutta.

Sopimuksen oikeuksia sisältävät määräykset sääntelevät sopimusvaltioiden suhteita toisiinsa. Erityisesti 5 artiklan mukainen sopimuspuolten oikeus muotoilla kulttuuripolitiikkansa ja omaksua toimenpiteitä kulttuuri-ilmaisujen suojelemiseksi ja edistämiseksi on julistuksenomainen ”oikeus”. Sopimuksen velvoitteita sisältävät määräykset velvoittavat sopimuspuolia suhteessa toisiinsa tai suhteessa muiden sopimuspuolten oikeussubjekteihin.

Osa ”velvoitteista” koskee tosiasiallista toimintaa, josta ei ole lainsäädäntöä mutta joka aiheuttaa taloudellisia vaikutuksia. Sopimusvelvoitteiden osalta ei ole määrällisiä vaatimuksia.

Sopimus ei luo kenellekään subjektiivisia, täytäntöönpanokelpoisia oikeuksia. Sopimuksessa ei myöskään edellytetä sitä, että oikeuksia tai velvollisuuksia tehostettaisiin sanktioilla tai tutkinnan ja täytäntöönpanon keinoilla.

Suomi asetti sopimusneuvotteluihin tavoitteekseen, että sopimuksen keskinäisiä sitoumuksia, oikeuksia ja velvoitteita koskevat määräykset olisivat täsmälliset ja selkeät ja muodostaisivat normipohjan sopimuksen soveltamiskäytännön muodostamiselle ja myös tarvittaessa täytäntöönpanolle. Tässä ei kuitenkaan onnistuttu.

Kuitenkin myös siinä muodossa, jossa sopimuksen oikeuksia ja velvoitteita koskevat määräykset ovat lopullisessa sopimustekstissä, sopimuksella on suuri merkitys ohjaavana välineenä, joka osoittaa sopimuspuolten tehtäviä kulttuurin ja kulttuuripolitiikan alueella ja muodostaa pohjaa sopimuspuolten välisel-

le yhteistyölle.

Sopimuksen 25 artiklaan sisältyy määräyksiä sopimuspuolten välisten erimielisyyksien ratkaisemisesta. Elleivät osapuolten väliset neuvottelut johda sopuun tai ratkaisua ei ole löytynyt yhteistuumin pyydettyssä välityksessä, osapuolet voivat hakea sovittelua sopimuksen liitteessä esitetyn menettelyn mukaisesti. Sopimuspuolet voivat tehdä varauman sovittelumenettelyä koskeviin määräyksiin nähden.

Sen sijaan on aivan mahdollista, että erimielisyyksiä syntyy tämän sopimuksen mukaisesti tapahtuvista valtioiden toimista, joiden joku sopimuspuoli tai muu osapuoli arvelee olevan sopimuspuolten ja näiden muiden osapuolten välisten muiden sopimusten vastaisia. Tällaisten erimielisyyksien ratkaiseminen ei kuulu nyt käsiteltävän sopimuksen alaan.

Sopimuksen saattaminen voimaan Suomen osalta ei vaadi lainsäädännön muuttamista tai uutta lainsäädäntöä. Suomen voimassa oleva lainsäädäntö ei ole miltään osin ristiriidassa sopimuksen kanssa.

5. Esityksen vaikutukset

Suomen lainsäädäntö vastaa edellä sanottuun tavoin sopimuksen vaatimuksia.

Esityksellä ei ole suoranaisia taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia.

Sopimuksen taloudelliset vaikutukset ovat sopimuspuolten päätettävissä. Näihin kuuluu mahdollinen osallistuminen sopimuksella perustettuun vapaaehtoiseen rahastoon kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi. Opetusministeriö on kulttuuria ja kehityspolitiikkaa koskevassa suunnitelmassaan esittänyt, että osana kehitysyhteistyötään Suomi osallistuisi rahastoon.

6. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu opetusministeriössä. Esitysehdotuksesta on pyydetty lausunnot muilta ministeriöiltä sekä keskeisiltä laitoksilta ja järjestöiltä, joiden toimialaa sopimus koskettaa, sekä järjestetty 14 päivänä maaliskuuta 2006 kuulemis- ja keskustelutilaisuus.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

Johdanto. Johdantokappaleissa asetetaan kulttuurinen moninaisuus ihmiskunnan korkeaksi arvoksi ja valaistaan sen merkitystä ja tärkeyttä. Kulttuurinen moninaisuus on ihmisyhteisöjen, kansojen ja kansakuntien kestävän kehityksen peruskannustin. Johdannossa muistutetaan, että kulttuurinen moninaisuus, joka kukoistaa suvaitsevuuksien, yhteiskunnallisen oikeuden sekä kansojen ja kulttuurien keskinäisen kunnioituksen ilmapiiressä, on rauhan ja turvallisuuden kannalta välttämätön tekijä.

Johdantokappaleissa viitataan lisäksi muun muassa kulttuurin merkitykseen sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta, perinteisten kulttuuri-ilmaisujen tärkeyteen, kielten moninaisuuden merkitykseen ja kulttuurien elinvoimaisuuden merkitykseen kaikille, myös vähemmistöihin kuuluville ja alkupe- räiskansoille.

I. Tavoitteet ja johtavat periaatteet

1 artikla. *Tavoitteet.* Artiklassa lausutaan yleissopimuksen tavoitteet, joista tärkein on kohdan a) mukaisesti suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta. Kohdan g) mukaisesti sopimuksen tavoitteena on tunnistaa kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -palvelujen erityisluonne identiteetin, arvojen ja merkitysten välittäjänä. Kohdan h) mukaisesti sopimuksen tavoitteena on vahvistaa valtioiden täysivaltaista oikeutta ylläpitää ja toteuttaa asianmukaisiksi katsomiaan politiikkoja ja toimenpiteitä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi alueellaan. Kohdan i) mukaan sopimuksen tavoitteena on vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä erityisesti siten, että kehitysmaiden kyky suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta lisääntyy.

2 artikla. *Johtavat periaatteet.* Artikla kertoo tärkeitä asioita niistä periaatteista, joille sopimus on rakennettu. Näitä ovat ihmisoi- keudet ja perusvapaudet ja valtioiden suvereni- teetti. Niiden rinnalla ovat muun muassa

kulttuurien yhdenvertaisuus ja kunnioittami- nen, yhteisvastuullisuus ja kansainvälinen yhteistyö, talous- ja kulttuurinäkökohtien täydentävyys sekä kestävä kehitys, joista on muodostettu johtavia periaatteita.

II Soveltamisala

3 artikla. *Soveltamisala.* Sopimuksen so- veltamisala on laaja ja se kattaa kaikki sopi- muspuolten politiikat ja toimenpiteet, jotka liittyvät ("related to") kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseen ja edistämi- seen. Suomi asetti tavoitteeksi laaja-alaisen sopimuksen ja yhteistyössä Euroopan komis- sion ja muutamien yhteisön jäsenvaltioiden kanssa tämä muotoilu saatiin yleisesti hyväk- sytyksi. Sopimus on sovellettavissa sekä poli- tiikkoihin ja toimiin, jotka on nimenomai- sesti muotoiltu kulttuuri-ilmaisujen moninai- suuden suojelemiseksi ja edistämiseksi, että politiikkoihin, jotka voivat tähän vaikuttaa.

III Määritelmät

4 artikla. *Määritelmät.* Sopimukseen sisäl- lytyillä määritelmillä on suuri merkitys so- pimuksen soveltamisen ja tulkinnan kannalta. Suurin osa niistä on osa sopimuksen aineel- lista sisältöä.

Artiklan 1 kohdan ensimmäisessä kappa- leessa oleva "kulttuurisen moninaisuuden" määritelmä on laaja ja kattaa sekä kulttuurien sisällä että niiden välillä vallitsevan moninai- suuden.

Artiklan 2, 3 ja 4 kohdassa olevat "kulttuu- risen sisällön", "kulttuuri-ilmaisujen" ja "kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -pal- velujen" määritelmät muodostavat toisiinsa yhteenkuuluvan ja loogisesti sidotun nipun. "Kulttuuritoiminnoilla, -hyödykkeillä ja -pal- veluilla" tarkoitetaan asioita, jotka sisältävät tai välittävät kulttuuri-ilmaisuja, riippumatta niiden kaupallisesta arvosta. "Kulttuuri- ilmaisut" puolestaan ovat ilmaisuja, jotka ovat tuloksia yksilöiden, ryhmien tai yhteisö- jen luovuudesta ja joilla on kulttuurinen si- sältö. Lopuksi, "kulttuurisella sisällöllä" tar- koitetaan vertauskuvallista merkitystä, tai-

teellista ulottuvuutta ja kulttuuriarvoja, joiden alkuperä on kulttuurisessa identiteetissä tai jotka ilmaisevat sitä.

Artiklan 5 kohdassa oleva ”kulttuuriteollisuuden” määritelmä kattaa kulttuurihyödykkeet ja -palvelut sekä tuotannon ja levityksen.

Artiklan 6 kohtaan sisällytetty ”kulttuuripolitiikkojen ja -toimien” määritelmä on yksi sopimuksen avainkohtia. Määritelmä on erityisesti kulttuuriin kohdistuvien kulttuuripolitiikan ja -toimien määritelmä. Rajanveto ilmenee määritelmään otetuista kriteereistä; politiikat voivat joko kohdistua kulttuuriin sellaisenaan tai niiden tarkoituksena on vaikuttaa suoraan yksilöiden, ryhmien tai yhteisöjen kulttuuri-ilmaisuihin. Määritelmä kattaa kaikki tällaiset politiikat ja toimet paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Artiklan 7 kohdassa olevat ”suojelemisen” ja ”suojan” määritelmät otettiin sopimukseen erityisesti Yhdysvaltojen huolenaiheiden vuoksi, jotta välttyttäisiin sellaiselta tulkinnalta, että sopimus oikeuttaa varsinaiseen protektionismiin kauppapolitiikan alalla.

Artiklan 8 kohdassa oleva ”kulttuurienvälisyyden” määritelmä lienee tarpeeton. Käsitettä käytetään sopimuksessa vain yhdessä 1 artiklan mukaisessa tavoitteessa.

IV Sopimuspuolten oikeudet ja velvollisuudet

5 artikla. *Oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva yleissääntö.* Artiklassa oleva yleissääntö on sopimuksen kivijalka. Sen mukaan sopimuspuolet tunnustavat toistensa täysivaltaisen oikeuden muotoilla ja panna täytäntöön kulttuuripolitiikkansa ja toteuttaa toimenpiteitä sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Artiklan määräykset tukeutuvat Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaan, kansainvälisen oikeuden periaatteisiin ja yleismaailmallisesti tunnustettuihin ihmisoikeuksia koskeviin asiakirjoihin. Artiklan toisen kappaleen mukaan kunkin sopimuspuolen politiikkojen ja toimenpiteiden tulee olla tämän sopimuksen mukaisia.

6 artikla. *Sopimuspuolten oikeudet kansallisella tasolla.* Artiklan määräykset luonnehtivat niitä toimenpiteitä, joihin sopimuspuolet

voivat alueellaan ryhtyä sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Artiklan toisessa kappaleessa on luettelo tällaisista toimenpiteistä. Niitä voivat olla:

- sääntelytoimenpiteet, joiden tarkoituksena on suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta,

- toimenpiteet, joiden avulla tarjotaan kansallisille kulttuuritoiminnoille, -hyödykkeille ja -palveluille mahdollisuus löytää paikansa tarjonnassa sopimuspuolen alueella ottaen huomioon myös käytetyt kielet,

- toimenpiteet, joilla pyritään saamaan tuotanto-, levitys- ja jakeluvälineitä tehokkaasti riippumattoman kansallisen kulttuuriteollisuuden ja epävirallisen sektorin ulottuville,

- toimenpiteet, jotka kohdistuvat julkisen taloudellisen avun myöntämiseen,

- toimenpiteet, joilla kannustetaan voittoa tuottamattomia organisaatioita, julkisia ja yksityisiä laitoksia, taiteilijoita ja muita kulttuurin ammattilaisia lisäämään aatteiden, kulttuuri-ilmaisujen, -hyödykkeiden ja -palvelujen vapaata vaihtoa ja liikkuvuutta sekä joilla innostetaan luovuuteen ja yrittäjyyteen,

- julkisen palvelun laitosten perustamisen ja toiminnan tukeminen,

- taiteilijoiden ja luovan työn tekijöiden kannustaminen ja tukeminen, ja

- toimenpiteet, joilla edistetään tiedotusvälineiden moninaisuutta mukaan luettuna julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta.

7 artikla. *Toimenpiteet kulttuuri-ilmaisujen tukemiseksi.* Artiklan mukaisesti sopimuspuolet pyrkivät alueillaan rohkaisemaan yksilöitä ja ryhmiä luomaan ja levittämään omia kulttuuri-ilmaisujaan ja saamaan niihin pääsy, ottaen huomioon naisten ja eri yhteiskuntaryhmien sekä myös vähemmistöjen ja alkuperäiskansojen asema ja tarpeet. Artiklan 1 kappaleen toinen alakohta tukee pyrkimystä saamaan pääsy myös muista maailman maista tuleviin kulttuuri-ilmaisuihin.

8 artikla. *Toimenpiteet kulttuuri-ilmaisujen suojelemiseksi.* Artikla sisältää määräykset toimenpiteistä tilanteissa, joissa kulttuuri-ilmaisuja uhkaa häviäminen, vakava vaara tai tilanne, jossa tarvitaan kiireellisiä suojoitoimia. Määräykset viittaavat spesifioimatta kaikkiin tarpeellisiin toimiin. Toimenpiteistä raportoidaan 23 artiklan mukaiselle hallitustenväliselle komitealle. Artiklan

määräykset neuvoteltiin hallitustenvälisen asiantuntijakokouksen laajassa ja edustavassa työryhmässä.

9 artikla. *Tietojen jakaminen ja avoimuus.* Artiklan mukaan sopimuspuolet antavat joka neljäs vuosi Unescolle kertomuksen sopimuksen mukaisista toimenpiteistään ja nimeävät yhteyspisteen, jonka tehtävänä on sopimusta koskevien tietojen jakaminen.

10 artikla. *Koulutus ja yleinen valistaminen.* Sopimuspuolet sitoutuvat edistämään tietoisuutta kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden tärkeydestä mm. koulutus- ja valistuskampanjalla sekä yhteistyöllä ja kannustamaan luovuutta ja vahvistavat tuotantoedellytyksiä kulttuuriteollisuuden koulutus-, harjoittelu- ja vaihto-ohjelmilla.

11 artikla. *Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen.* Sopimuspuolet sitoutuvat kannustamaan kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan toimintaan sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

12 artikla. *Kansainvälisen yhteistyön edistäminen.* Sopimuspuolet sitoutuvat tavoitteeseen vahvistaa kahdenvälistä, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötään laajasti.

13 artikla. *Kulttuurin sisällyttäminen kestävään kehitykseen.* Sopimuspuolet sitoutuvat tavoitteeseen sisällyttää kulttuuri kestävä kehityksen politiikkoihinsa kaikilla tasoilla.

14 artikla. *Kehitysyhteistyö.* Sopimuspuolet sitoutuvat kestävään kehitykseen ja köyhyyden vähentämiseen tähtäävään kehitysyhteistyöhön. Artiklan määräykset syntyivät hallitustenvälisessä kokouksessa neuvotteluissa avoimessa työryhmässä, johon osallistui viitisenkymmentä delegaatiota. Artiklan määräys kattaa muun muassa seuraavia asioita:

- kulttuuriteollisuuden vahvistaminen,
- toimintaedellytysten vahvistaminen tietojen, kokemusten ja asiantuntemuksen vaihdolla sekä koulutuksella,
- teknologian ja osaamisen siirto,
- taloudellinen tuki muun muassa perustamalla 18 artiklan mukainen rahasto, myöntämällä julkista kehitysapua ja ottamalla käyttöön muita taloudellisia avustusmuotoja.

15 artikla. *Yhteistyömuodot.* Sopimuksella kannustetaan yhteistyökumppanuuksia julkisen ja yksityisen sektorin sekä voittoa tuottamattomien järjestöjen välillä erityisesti kehitysyhteistyössä.

16 artikla. *Kehitysmaiden suosituimmuuskohtelu.* Artiklan mukaan kehittyneet maat helpottavat kulttuurivaihtoa kehitysmaiden kanssa myöntämällä kehitysmaiden taiteilijoille ja muille kulttuurin ammattilaisille sekä näiden maiden kulttuurihyödykkeille ja -palveluille suosituimmuuskohtelun. Sopimukseen ei sisälly kulttuurivaihdon osalta mitään määrävelvoitteita.

17 artikla. *Kansainvälinen yhteistyö tilanteissa, joissa kulttuurin ilmaisumuodot ovat vakavasti uhattuina.* Artikla sisältää viittauksen 8 artiklaan, jossa on määräyksiä näistä erityistilanteista.

18 artikla. *Kulttuurin moninaisuutta edistävä kansainvälinen rahasto.* Sopimuksella perustetaan kansainvälinen rahasto. Rahaston rahoitukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Ne sopimuspuolet, jotka panostavat rahaston kautta kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden maailmanlaajuiseen tukemiseen, voivat asettaa tuelleen omat ehtonsa ja painotuksensa, jotka eivät saa olla sopimuksen tavoitteiden vastaisia. Artiklassa luetellaan sopimuspuolten avustusten lisäksi niitä muita lähteitä, joista rahaston varat voivat koostua.

19 artikla. *Tietojen vaihto, analysointi ja levitys.* Tietojen vaihdosta, analyysistä ja levityksestä huolehditaan sopimuksen mukaan olemassa olevia organisaattiorakenteita ja järjestelmiä käyttämällä sekä tarkoitusta varten Unescoon perustettavalla tietokannalla.

V Suhde muihin sopimuksiin

20 artikla. *Suhde muihin sopimuksiin: keskinäinen tuki, täydentävyys ja riippumattomuus.* Artiklassa on viisi pääelementtiä:

- sopimuspuolet täyttävät vilpittömässä mielessä tämän ja muiden sopimustensa velvoitteet; tämä on viittaus yleiseen periaatteen sopimuksen sitovuudesta (pacta sunt servanda),

- sopimuspuolet eivät alista tätä sopimusta millekään muulle sopimukselle,

- sopimuspuolet viljelevät keskinäisen toisiaan tukemisen periaatetta tämän ja muiden sopimusten välillä,

- tulkitessaan ja soveltaessaan tätä ja muita sopimuksia sekä hyväksyessään uusia kansainvälisiä velvoitteita, sopimuspuolet ottavat huomioon tämän sopimuksen merkitykselli-

set määräykset,

- mitään tässä sopimuksessa ei saa tulkita niin, että se muuttaisi niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, joita sopimuspuolilla on muiden sopimusten mukaisesti.

On tärkeää, että sopimus ei vaikuta muihin sopimuksiin eikä anna perustaa muiden sopimusten velvoitteiden rikkomiselle. Sen sijaan se antaa suuntaviivoja sopimusten soveltamiselle ja tulkinnalle erityisesti tilanteissa, joissa kahdessa tai useammassa eri sopimuksessa käsitellään samaa asiaa.

21 artikla. *Kansainvälinen kuuleminen ja yhteistyö.* Artiklan määräyksillä sopimuspuolet sitoutuvat edistämään sopimuksen tavoitteita ja periaatteita muilla kansainvälisillä foorumeilla ja kuulemaan toisiaan tarvittaessa.

VI Yleissopimuksen toimeleimet

Sopimuksen 22 ja 23 artiklan määräyksillä muodostetaan yleissopimuksen toimeleimet, sopimuspuolten kokous ja hallitustenvälinen komitea sekä määritellään niiden tehtävät.

24 artikla. *Unescon sihteeristö.* Unescon sihteeristö avustaa yleissopimuksen toimielimiä.

VII Loppumääräykset

Sopimuksen 25—35 artiklassa ovat sopimuksen loppumääräykset.

25 artikla. *Erimielisyyksien ratkaiseminen.* Erimielisyydet ratkaistaan artiklan mukaan ensi sijassa sopimuspuolten välisissä neuvotteluissa tai heidän pyytämässään välityksessä. Ellei sopua näin synny, käytettävissä on artiklan 3 kappaleen mukainen sovittelu, jota koskevasta menettelystä on määräyksiä sopimuksen liitteessä.

26 artikla. *Jäsenvaltioiden ratifiointi, hyväksyminen tai liittyminen.* Unescon jäsenvaltiot voivat ratifioida tai hyväksyä sopimuksen tai liittyä siihen.

27 artikla. *Liittyminen.* Muut valtiot ja muun muassa alueellisen yhdentymisen organisaatiot voivat liittyä sopimukseen 27 artiklan mukaisesti. Artiklan 3 kappaleessa olevat määräykset on otettu sopimuksen Euroopan yhteisön ehdotusten mukaisesti ja yh-

teisö voi liittyä sopimuspuoleksi niissä olevilla ehdoilla.

LIITE Sovittelumenettely

Liite. Sopimuksen 25 artiklan 3 kappaleen mukaisessa liitteessä ovat määräykset sovittelumenettelystä, joka on käytettävissä sopimuspuolten välisten erimielisyyksien ratkaisemisessa tilanteessa, jossa erimielisyys ole ollut muutoin ratkaistavissa.

Liitteen **1—4 artiklassa** ovat määräykset sovittelulautakunnan muodostamisesta, sen jäsenten määrästä ja jäsenten sekä puheenjohtajan nimittämisestä.

5 artikla. Sovittelulautakunta tekee 5 artiklan mukaan päätöksensä äänten enemmistöllä. Lautakunta vahvistaa oman menettelytapansa. Lautakunta tekee erimielisyyden ratkaisemiseksi ehdotuksen, jonka sopimuspuolet tutkivat vilpittömin mielin. Sovittelulautakunnan ratkaisuehdotus ei siis ole sitova.

6 artikla. Sovittelulautakunta ratkaisee itse erimielisyyden siitä, onko se toimivaltainen.

2. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. Lain 2 § sisältää säännöksen, jonka mukaan lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee sopimuksessa olevien määräysten mukaan voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kolmekymmentä ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymisasiakirjaa on talletettu Unescon pääjohtajan haltuun.

Näin voimaan tullut sopimus sitoo näitä valtioita tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatioita siitä päivästä lähtien, jolloin sopimus on tullut voimaan. Muita sopimuspuolia sopimus sitoo, kun on kulunut kolme kuukautta siitä päivästä, jolloin asian-

omainen sopimuspuoli on tallettanut sopimusta koskevat asiakirjansa Unescon pääjohtajalle.

Tavoitteena on, että Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot tallettavat ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymisasiakirjansa yhtä aikaa Unescon pääjohtajalle.

Esitykseen sisältyvä laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisten velvoitteiden määräykset.

Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Eduskunnan sivistysvaliokunta totesi lau-

sunnossaan 21 päivänä helmikuuta 2006 (SiVL 3/2006 vp – E 2/2006 vp), että sopimus on sen merkittävyyden vuoksi syytä tuoda eduskunnan käsittelyyn.

Yhteisöoikeuden näkökulmasta käsiteltävänä oleva sopimus on niin sanottu sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltion ja osittain yhteisön toimivaltaan.

Sopimuksen keskeisiä elementtejä ovat aineellisia määräyksiä sisältävät sopimusmääräykset. Tällaisia ovat erityisesti sopimuksen 3—21 artiklaan sisältyvät määräykset. Näistä artikloista 6 artiklan 2 kohdassa on lueteltu toimenpiteitä, joihin sopimuspuolet sopimuksen mukaan voivat ryhtyä. Näitä ovat muun muassa toimenpiteet, joilla asianmukaisella tavalla tarjotaan kansallisille kulttuuritoiminoille, hyödykkeille ja –palveluille mahdollisuus löytää paikkansa kyseisen maan alueella sekä toimenpiteet, jotka kohdistuvat julkisen taloudellisen avun myöntämiseen. Näitä koskevista asioista on säännöksiä erityisesti seuraavissa laeissa:

- laki televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998),

- laki taiteen edistämisen järjestelyistä (328/1967),

- laki elokuvataiteen edistämisestä (28/2000),

- laki eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista avustuksista ja apurahoista (236/1961), ja

- laki eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista (115/1997).

Televisio- ja radiotoimintaa koskevassa laissa ovat televisiodirektiivin (89/552/ETY) mukaiset säännökset televisio-ohjelmistojen eurooppalaista sisältöä koskevista vaatimuksista ja edellä mainituissa taiteen tukemista koskevissa laeissa on säännöksiä siitä, että valtio ottaa talousarvioon määrärahoja julkista tukea varten.

Sopimuksen 7 artiklan 2 kohdan määräysten mukaisesti sopimuspuolet tunnustavat taiteilijoiden ja muiden luomistyöhön osallistuvien tärkeän panoksen. Tämä on asia, josta on säännöksiä erityisesti tekijänoikeuslaissa (404/1961).

Suomen lainsäädäntö on sopusoinnussa sopimuksen määräysten kanssa. Koska sopimus kuitenkin sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, ja ottaen huomioon myös sivistysvaliokunnan edellä mainittu kanta,

sen hyväksymiseksi tulee hankkia Eduskunnan suostumus.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimuksen hyväksymisestä voidaan perustuslain 94 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti päättää äänten enemmistöllä ja esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain

94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi Pariisissa 20 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan yleissopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi samalla seuraava lakiehdotus:

Laki

kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Pariisissa 20 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kulttuuriministeri *Tanja Karpela*

Liite

**YLEISSOPIMUS KULTTUURI-
ILMAISUJEN MONINAISUUDEN
SUOJELEMISESTA JA
EDISTÄMISESTÄ**

Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön yleiskokous, joka kokoontuu Pariisissa 3 päivästä 21 päivään lokakuuta 2005 kolmanteenkymmenenteen-kolmanteen istuntoonsa,

vakuuttaen, että kulttuurinen moninaisuus on ihmiskunnalle ominainen piirre,

tietoisena siitä, että kulttuurinen moninaisuus on ihmiskunnan yhteistä perintöä ja että sitä tulisi kunnioittaa ja se tulisi säilyttää kaikkien hyväksi,

tietäen, että kulttuurinen moninaisuus rikastuttaa ja monipuolistaa maailmaa, joka siten tarjoaa laajemmat vaihtoehdot sekä ruokkii ihmisen kykyjä ja arvomaailmaa, ja että se siksi on ihmisyyhteisöjen, kansojen ja kansakuntien kestäväen kehityksen peruskannustin,

palauttaen mieleen, että kulttuurinen moninaisuus, joka kukoistaa demokratian, suvaitsevuuuden, yhteiskunnallisen oikeuden sekä kansojen ja kulttuurien keskinäisen kunnioituksen ilmapiirissä, on rauhan ja turvallisuuden kannalta välttämätön tekijä niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisesti,

ylistäen kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ihmisoikeuksien julistukseen ja muihin yleismaailmallisesti tunnustettuihin oikeusvälineisiin juhallisesti kirjattujen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien täydelle toteutumiselle,

korostaen tarvetta sisällyttää kulttuuri strategisena tekijänä kansallisiin ja kansainvälisiin kehityspolitiikkoihin sekä kansainväliseen kehitysyhteistyöhön samalla kun otetaan huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien vuositutajulistus (2000), jossa korostetaan köyhyyden poistamista,

ottaen huomioon, että kulttuuri saa eri muotoja ajan ja paikan mukaan ja että kyseinen moninaisuus ilmenee ihmiskunnan muodostavien kansojen ja yhteiskuntien

**CONVENTION ON THE PROTECTION
AND PROMOTION OF THE DIVERSITY
OF CULTURAL EXPRESSIONS**

The General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, meeting in Paris from 3 to 21 October 2005 at its 33rd session,

Affirming that cultural diversity is a defining characteristic of humanity,

Conscious that cultural diversity forms a common heritage of humanity and should be cherished and preserved for the benefit of all,

Being aware that cultural diversity creates a rich and varied world, which increases the range of choices and nurtures human capacities and values, and therefore is a main-spring for sustainable development for communities, peoples and nations,

Recalling that cultural diversity, flourishing within a framework of democracy, tolerance, social justice and mutual respect between peoples and cultures, is indispensable for peace and security at the local, national and international levels,

Celebrating the importance of cultural diversity for the full realization of human rights and fundamental freedoms proclaimed in the Universal Declaration of Human Rights and other universally recognized instruments,

Emphasizing the need to incorporate culture as a strategic element in national and international development policies, as well as in international development cooperation, taking into account also the United Nations Millennium Declaration (2000) with its special emphasis on poverty eradication,

Taking into account that culture takes diverse forms across time and space and that this diversity is embodied in the uniqueness and plurality of the identities and cultural

identiteettien ja kulttuuristen ilmaisujen aintuolautisuutena ja moniarvoisuutena,

tunnustaen perinteisen tiedon merkityksen aineettoman ja aineellisen rikkauden lähteenä sekä erityisesti alkuperäiskansojen tietämysjärjestelmän merkityksen ja myönteisen vaikutuksen kestävään kehitykseen sekä sen asianmukaisen suojelemisen ja edistämisen tarpeen,

todeten, että on tarpeen ryhtyä toimiin kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden ja niiden sisällön suojelemiseksi erityisesti tilanteissa, joissa kyseiset ilmaisumuodot voivat olla vaarassa sammua tai vakavasti heikentyä,

korostaen kulttuurin merkitystä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta yleensä sekä erityisesti sen osuutta naisten aseman ja roolin parantamiseksi yhteiskunnassa,

tietoisena siitä, että aatteiden vapaa liikkuvuus ja kulttuurien välinen vaihto sekä vuorovaikutus vahvistavat ja ruokkivat kulttuurista moninaisuutta,

tähdentäen, että ajattelun, ilmaisun ja tiedon vapaus sekä viestimien moninaisuus mahdollistavat kulttuuri-ilmaisujen kukoituksen eri yhteiskunnissa,

tunnustaen, että kulttuuri-ilmaisujen moninaisuus, perinteiset kulttuuri-ilmaisut mukaan luettuina, on tärkeä tekijä, joka antaa yksilöille ja kansoille mahdollisuuden ilmaista itseään sekä jakaa ajatuksensa ja arvomaailmansa toisten kanssa,

palauttaen mieleen, että kielten moninaisuus on kulttuurisen moninaisuuden perustekijä, ja vakuuttaen, että kasvatuksella on perustehtävä kulttuuri-ilmaisujen suojelemissa ja edistämisessä,

ottaen huomioon kulttuurien elinvoimaisuuden merkityksen kaikille, myös vähemmistöihin kuuluville ja alkuperäiskansoille, ihmisen vapautena luoda, levittää ja jakaa perinteisiä kulttuuri-ilmaisuja ja mahdollisuutena päästä niistä osalliseksi voidakseen hyödyntää niitä omassa kehityksessään,

korostaen kulttuurisen vuorovaikutuksen ja luovuuden olennaista tehtävää, sillä ne ruokkivat ja uudistavat kulttuuri-ilmaisuja sekä vahvistavat niiden roolia, jotka kehittävät kulttuuria ja siten vievät eteenpäin koko yhteiskuntaa,

tunnustaen henkisen omaisuuden oikeuk-

expressions of the peoples and societies making up humanity,

Recognizing the importance of traditional knowledge as a source of intangible and material wealth, and in particular the knowledge systems of indigenous peoples, and its positive contribution to sustainable development, as well as the need for its adequate protection and promotion,

Recognizing the need to take measures to protect the diversity of cultural expressions, including their contents, especially in situations where cultural expressions may be threatened by the possibility of extinction or serious impairment,

Emphasizing the importance of culture for social cohesion in general, and in particular its potential for the enhancement of the status and role of women in society,

Being aware that cultural diversity is strengthened by the free flow of ideas, and that it is nurtured by constant exchanges and interaction between cultures,

Reaffirming that freedom of thought, expression and information, as well as diversity of the media, enable cultural expressions to flourish within societies,

Recognizing that the diversity of cultural expressions, including traditional cultural expressions, is an important factor that allows individuals and peoples to express and to share with others their ideas and values,

Recalling that linguistic diversity is a fundamental element of cultural diversity, and reaffirming the fundamental role that education plays in the protection and promotion of cultural expressions,

Taking into account the importance of the vitality of cultures, including for persons belonging to minorities and indigenous peoples, as manifested in their freedom to create, disseminate and distribute their traditional cultural expressions and to have access thereto, so as to benefit them for their own development,

Emphasizing the vital role of cultural interaction and creativity, which nurture and renew cultural expressions and enhance the role played by those involved in the development of culture for the progress of society at large,

Recognizing the importance of intellectual

sien merkityksen niiden henkilöiden tukena, jotka osallistuvat kulttuuriseen luomistyöhön,

vakuuttuneena siitä, että kulttuuritoiminnoilla, -hyödykkeillä ja -palveluilla on sekä taloudellinen että kulttuurinen arvo koska ne toimivat identiteettien, arvojen ja merkitysten välittäjinä eikä niitä siten voi kohdella pelkästään kaupallista merkitystä omaavina,

todeten, että maailmanlaajuistumisprosessit, joita on helpottanut tieto- ja viestintäteknologioiden nopea kehitys, luovat ennennäkemättömiä edellytyksiä kulttuurien välisen vuorovaikutuksen vahvistamiselle, mutta merkitsevät myös haastetta kulttuuriselle moninaisuudelle, erityisesti uhkaamalla aiheuttaa rikkaiden ja köyhien maiden välistä epätasapainoa,

tietoisena Unescon erityistehtävästä taata kulttuurisen moninaisuuden kunnioittaminen ja suositella sellaisten kansainvälisten sopimusten solmimista, jotka voivat osoittautuvat tarpeellisiksi helpottamaan aatteiden vapaata kulkua sanan tai kuvan välityksellä,

viitaten kulttuurista moninaisuutta ja kulttuurioikeuksien harjoittamista koskevien Unescon hyväksymien kansainvälisten oikeusvälineiden määräyksiin ja erityisesti kulttuurista moninaisuutta koskevaan yleismaailmalliseen julistukseen vuodelta 2001,

hyväksyy tämän yleissopimuksen loka-kuun 20 päivänä vuonna 2005.

property rights in sustaining those involved in cultural creativity,

Being convinced that cultural activities, goods and services have both an economic and a cultural nature, because they convey identities, values and meanings, and must therefore not be treated as solely having commercial value,

Noting that while the processes of globalization, which have been facilitated by the rapid development of information and communication technologies, afford unprecedented conditions for enhanced interaction between cultures, they also represent a challenge for cultural diversity, namely in view of risks of imbalances between rich and poor countries,

Being aware of UNESCO's specific mandate to ensure respect for the diversity of cultures and to recommend such international agreements as may be necessary to promote the free flow of ideas by word and image,

Referring to the provisions of the international instruments adopted by UNESCO relating to cultural diversity and the exercise of cultural rights, and in particular the Universal Declaration on Cultural Diversity of 2001,

Adopts this Convention on 20 October 2005.

I TAVOITTEET JA JOHTAVAT PERIAATTEET

1 artikla

Tavoitteet

Tämän yleissopimukset tavoitteet ovat:
 a) suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta,
 b) luoda edellytykset kulttuurien kukoukselle ja vapaalle vuorovaikutukselle kutakin kulttuureja keskinäisesti rikastuttavalla tavalla,
 c) kannustaa kulttuurien välistä vuoropu-

I. OBJECTIVES AND GUIDING PRINCIPLES

Article 1

Objectives

The objectives of this Convention are:
 (a) to protect and promote the diversity of cultural expressions;
 (b) to create the conditions for cultures to flourish and to freely interact in a mutually beneficial manner;
 (c) to encourage dialogue among cultures

helua kulttuurivaihdon laajentamiseksi ja tasapainottamiseksi maailmassa sekä kulttuurien välisen kunnioituksen ja rauhankulttuurin edistämiseksi,

d) edistää kulttuurienvälisyyttä kulttuurisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi kansojen välisen siltojen rakentamisen hengessä,

e) edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden kunnioittamista sekä sen arvon tiedostamista paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti,

f) tähdentää kulttuurin ja kehityksen välisen yhteyden merkitystä kaikille maille ja erityisesti kehitysmailla sekä kannustaa kansallisia ja kansainvälisiä toimia kyseisen yhteyden todellisen arvon tunnustamiseksi,

g) tunnustaa kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -palveluiden erityisluonneidentiteetin, arvojen ja merkitysten välittäjänä,

h) vahvistaa valtioiden täysivaltaista oikeutta ylläpitää ja toteuttaa asianmukaisiksi katsomiaan politiikkoja ja toimenpiteitä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi alueellaan,

i) vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä ja yhteisvastuullisuutta keskinäisen kumppanuuden hengessä, jotta erityisesti lisätään kehitysmaiden kykyä suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta.

2 artikla

Johtavat periaatteet

1. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen periaate

Kulttuurista moninaisuutta voidaan suojella ja edistää vain, jos taataan ihmisoikeudet ja perusvapaudet kuten sanan, tiedottamisen ja viestinnän vapaus sekä yksilöiden mahdollisuus valita kulttuuri-ilmaisunsa. Kukaan ei saa käyttää tämän yleissopimuksen määräyksiä ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa taattujen tai kansainvälisessä oikeudessa vahvistettujen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien loukkaamisen tai rajoittamisen perusteena.

with a view to ensuring wider and balanced cultural exchanges in the world in favour of intercultural respect and a culture of peace;

(d) to foster interculturality in order to develop cultural interaction in the spirit of building bridges among peoples;

(e) to promote respect for the diversity of cultural expressions and raise awareness of its value at the local, national and international levels;

(f) to reaffirm the importance of the link between culture and development for all countries, particularly for developing countries, and to support actions undertaken nationally and internationally to secure recognition of the true value of this link;

(g) to give recognition to the distinctive nature of cultural activities, goods and services as vehicles of identity, values and meaning;

(h) to reaffirm the sovereign rights of States to maintain, adopt and implement policies and measures that they deem appropriate for the protection and promotion of the diversity of cultural expressions on their territory;

(i) to strengthen international cooperation and solidarity in a spirit of partnership with a view, in particular, to enhancing the capacities of developing countries in order to protect and promote the diversity of cultural expressions.

Article 2

Guiding principles

1. Principle of respect for human rights and fundamental freedoms

Cultural diversity can be protected and promoted only if human rights and fundamental freedoms, such as freedom of expression, information and communication, as well as the ability of individuals to choose cultural expressions, are guaranteed. No one may invoke the provisions of this Convention in order to infringe human rights and fundamental freedoms as enshrined in the Universal Declaration of Human Rights or guaranteed by international law, or to limit the scope thereof.

2. Täysivaltaisuusperiaate

Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti valtioilla on täysivaltainen oikeus omaksua toimenpiteitä ja politiikkoja kulttuuri-ilmaisujen suojelemiseksi ja edistämiseksi alueellaan.

3. Kaikkien kulttuurien yhdenvertaisuuden ja kunnioittamisen periaate

Kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojeleminen ja edistäminen edellyttävät kaikkien kulttuurien, myös vähemmistöön kuuluvien henkilöiden ja alkuperäiskansojen kulttuurien yhdenvertaisuuden ja kunnioittamisen tunnustamista.

4. Yhteisvastuullisuuden ja kansainvälisen yhteistyön periaate

Kansainvälinen yhteistyö ja yhteisvastuullisuus tulisi kohdentaa antamaan kaikille maille, erityisesti kehitysmaille, mahdollisuus luoda ja vahvistaa keinoja, joita tarvitaan niiden oman kulttuuri-ilmaisun luomiseksi ja vahvistamiseksi, kulttuuriteollisuus mukaan luettuna, siihen katsomatta onko kyseinen teollisuus syntyvää vai vakiintunutta, niin alueellisesti, kansallisesti kuin kansainvälisesti.

5. Kehityksen talous- ja kulttuurinäkökohtien täydentävyyden periaate

Koska kulttuuri on kehityksen peruspontimia, kehityksen kulttuurinäkökohdat ovat yhtä tärkeitä kuin sen talousnäkökohdat, ja yksilöiden ja kansojen perusoikeus on saada osallistua kulttuuritoimintaan ja nauttia siitä.

6. Kestävän kehityksen periaate

Kulttuurinen moninaisuus on suuri rikkaus yksilön ja yhteiskunnan kannalta. Kulttuurisen moninaisuuden suojeleminen, edistäminen ja ylläpitäminen ovat kestävän kehityksen olennainen edellytys nykyisille ja tuleville sukupolville.

2. Principle of sovereignty

States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to adopt measures and policies to protect and promote the diversity of cultural expressions within their territory.

3. Principle of equal dignity of and respect for all cultures

The protection and promotion of the diversity of cultural expressions presuppose the recognition of equal dignity of and respect for all cultures, including the cultures of persons belonging to minorities and indigenous peoples.

4. Principle of international solidarity and cooperation

International cooperation and solidarity should be aimed at enabling countries, especially developing countries, to create and strengthen their means of cultural expression, including their cultural industries, whether nascent or established, at the local, national and international levels.

5. Principle of the complementarity of economic and cultural aspects of development

Since culture is one of the mainsprings of development, the cultural aspects of development are as important as its economic aspects, which individuals and peoples have the fundamental right to participate in and enjoy.

6. Principle of sustainable development

Cultural diversity is a rich asset for individuals and societies. The protection, promotion and maintenance of cultural diversity are an essential requirement for sustainable development for the benefit of present and future generations.

7. Yhdenvertaisen saatavuuden periaate

Yhdenvertainen mahdollisuus hyödyntää koko maailman kulttuuri-ilmausten runsasta ja monipuolista kirjoa sekä kulttuurien mahdollisuus hyödyntää eri ilmaisu- ja levitysmuotoja ovat tärkeitä tekijöitä, joilla kulttuurista moninaisuutta tuodaan esiin ja edistetään keskinäistä ymmärtämystä.

8. Avoimuuden ja tasapainon periaate

Kun valtiot hyväksyvät toimenpiteitä kulttuuri-ilmausjien moninaisuuden edistämiseksi, niiden tulisi asianmukaisella tavalla huolehtia avoimuuden edistämisestä maailman muita kulttuureja kohtaan ja varmistaa, että kyseiset toimenpiteet ovat tässä yleissopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisia.

II SOVELTAMISALA

3 artikla

Soveltamisala

Tätä yleissopimusta sovelletaan sopimusosapuolten omaksumiin politiikkoihin ja toimenpiteisiin, jotka liittyvät kulttuuri-ilmausjien moninaisuuden suojeluun ja edistämiseen.

III MÄÄRITELMÄT

4 artikla

Määritelmät

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan:

1. Kulttuurinen moninaisuus

'Kulttuurisella moninaisuudella' tarkoitetaan moninaisia tapoja ja muotoja, joilla ryhmien ja yhteisöjen kulttuurit saavat ilmaisunsa. Nämä ilmaisut leviävät ryhmien ja yhteisöjen sisällä ja niiden välillä.

Kulttuurinen moninaisuus ilmenee paitsi monenlaisina tapoina ja muotoina, joiden avulla ihmiskunnan kulttuuriperintöä il-

7. Principle of equitable access

Equitable access to a rich and diversified range of cultural expressions from all over the world and access of cultures to the means of expressions and dissemination constitute important elements for enhancing cultural diversity and encouraging mutual understanding.

8. Principle of openness and balance

When States adopt measures to support the diversity of cultural expressions, they should seek to promote, in an appropriate manner, openness to other cultures of the world and to ensure that these measures are geared to the objectives pursued under the present Convention.

II. SCOPE OF APPLICATION

Article 3

Scope of application

This Convention shall apply to the policies and measures adopted by the Parties related to the protection and promotion of the diversity of cultural expressions.

III. DEFINITIONS

Article 4

Definitions

For the purposes of this Convention, it is understood that:

1. Cultural diversity

"Cultural diversity" refers to the manifold ways in which the cultures of groups and societies find expression. These expressions are passed on within and among groups and societies.

Cultural diversity is made manifest not only through the varied ways in which the cultural heritage of humanity is expressed,

maistaan, rikastutetaan ja välitetään monin kulttuuri-ilmaisuin, myös taiteellisen luomistyön ja kulttuuri-ilmaisujen tuotannon, levityksen, jakelun ja kulutuksen eri tapoina riippumatta käytetyistä keinoista ja tekniikoista.

2. Kulttuurinen sisältö

'Kulttuurisella sisällöllä' tarkoitetaan vertauskuvallista merkitystä, taiteellista ulottuvuutta ja kulttuuriarvoja, joiden alkuperä on kulttuuri-identiteetissä tai jotka ilmaisevat sitä.

3. Kulttuuri-ilmaisut

'Kulttuuri-ilmaisulla' tarkoitetaan yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen luovuuden tuloksena syntyneitä ilmaisuja, joilla on kulttuurinen sisältö.

4. Kulttuuritoiminnot, -hyödykkeet ja -palvelut

'Kulttuuritoiminnoilla, -hyödykkeillä ja -palveluilla' tarkoitetaan toimintoja, hyödykkeitä ja palveluita, jotka erityisen laadunsa, käyttönsä tai erityistarkoituksensa kannalta tarkasteltuina ovat kulttuuri-ilmaisujen ruumiillistumia tai välittäjiä mahdollisesta kaupallisesta arvostaan riippumatta. Kulttuuritoiminnot voivat olla itse-tarkoituksellisia tai osaltaan vaikuttaa kulttuurihyödykkeiden ja -palveluiden tuotantoon.

5. Kulttuuriteollisuus

'Kulttuuriteollisuudella' tarkoitetaan teollisuuden haaroja, jotka tuottavat ja levittävät kulttuurihyödykkeitä tai -palveluita sellaisina kuin ne ovat määriteltyinä edellä 4 kohdassa.

6. Kulttuuripolitiikat ja -toimenpiteet

'Kulttuuripolitiikoilla ja -toimenpiteillä' tarkoitetaan kulttuuriin liittyviä politiikkoja ja toimia joko paikallisella, kansallisella tai kansainvälisellä tasolla siihen katsomatta kohdistuvatko ne kulttuuriin sellaisenaan vai onko niiden tarkoituksena vaikuttaa

augmented and transmitted through the variety of cultural expressions, but also through diverse modes of artistic creation, production, dissemination, distribution and enjoyment, whatever the means and technologies used.

2. Cultural content

"Cultural content" refers to the symbolic meaning, artistic dimension and cultural values that originate from or express cultural identities.

3. Cultural expressions

"Cultural expressions" are those expressions that result from the creativity of individuals, groups and societies, and that have cultural content.

4. Cultural activities, goods and services

"Cultural activities, goods and services" refers to those activities, goods and services, which at the time they are considered as a specific attribute, use or purpose, embody or convey cultural expressions, irrespective of the commercial value they may have. Cultural activities may be an end in themselves, or they may contribute to the production of cultural goods and services.

5. Cultural industries

"Cultural industries" refers to industries producing and distributing cultural goods or services as defined in paragraph 4 above.

6. Cultural policies and measures

"Cultural policies and measures" refers to those policies and measures relating to culture, whether at the local, national, regional or international level that are either focused on culture as such or are designed to have a direct effect on cultural expressions of indi-

suoraan yksilöiden, ryhmien tai yhteisöjen tuottamiin kulttuuri-ilmaisuihin, mukaan lukien kulttuuritoimintojen, hyödykkeiden ja -palveluiden luomiseen, tuotantoon, leviytykseen ja jakeluun sekä näiden hyödyntämiseen.

7. Suojeleminen

'Suojelemisella' tarkoitetaan kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden säilyttämiseen, pelastamiseen ja esiin tuomiseen tähtäävien toimien omaksumista.

'Suojella' tarkoittaa kyseisten toimien omaksumista.

8. Kulttuurienvälisyys

'Kulttuurienvälisyydellä' tarkoitetaan eri kulttuurien tasapuolista olemassaoloa ja vuorovaikutusta sekä mahdollisuutta synnyttää vuoropuhelun ja keskinäisen kunnioituksen hengessä jaettuja kulttuuri-ilmaisuja.

IV SOPIMUSPUOLTEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

5 artikla

Oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva yleissääntö

1. Sopimuspuolet vahvistavat Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan, kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja ihmisoikeuksia koskevien yleismaailmallisesti tunnustettujen asiakirjojen mukaisesti, että niillä on täysivaltainen oikeus muotoilla ja panna täytäntöön kulttuuripolitiikkansa ja toteuttaa toimenpiteitä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi sekä kansainvälisen yhteistyön vahvistamiseksi, jotta tämän yleissopimuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

2. Kun jokin sopimuspuoli panee täytäntöön politiikkoja ja toteuttaa toimenpiteitä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi alueellaan, kyseisten politiikkojen ja toimenpiteiden on oltava tämän yleissopimuksen määräysten mukaisia.

viduals, groups or societies, including on the creation, production, dissemination, distribution of and access to cultural activities, goods and services.

7. Protection

"Protection" means the adoption of measures aimed at the preservation, safeguarding and enhancement of the diversity of cultural expressions. "Protect" means to adopt such measures.

8. Interculturality

"Interculturality" refers to the existence and equitable interaction of diverse cultures and the possibility of generating shared cultural expressions through dialogue and mutual respect.

IV. RIGHTS AND OBLIGATIONS OF PARTIES

Article 5

General rule regarding rights and obligations

1. The Parties, in conformity with the Charter of the United Nations, the principles of international law and universally recognized human rights instruments, reaffirm their sovereign right to formulate and implement their cultural policies and to adopt measures to protect and promote the diversity of cultural expressions and to strengthen international cooperation to achieve the purposes of this Convention.

2. When a Party implements policies and takes measures to protect and promote the diversity of cultural expressions within its territory, its policies and measures shall be consistent with the provisions of this Convention.

6 artikla

Sopimuspuolten oikeudet kansallisella tasolla

1. Kukin sopimuspuoli voi edellä 4 artiklan 6 kohdassa kuvattujen kulttuuripolitiikkojensa ja -toimenpiteidensä yhteydessä sekä erityisolosuhteidensa ja -tarpeidensa edellyttämällä tavalla toteuttaa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta kyseisen sopimuspuolen alueella.

2. Kyseisiin toimenpiteisiin voi kuulua:

a) sääntelytoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta,

b) toimenpiteitä, joilla asianmukaisella tavalla tarjotaan kansallisille kulttuuritoiminnoille, hyödykkeille ja -palveluille mahdollisuus löytää paikkansa kyseisen maan alueella saatavissa olevien kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -palvelujen joukosta niitä luotaessa, tuottaessa, levittäessä ja käytettäessä, ja myös säännöksiä, jotka koskevat sanotuissa toiminnoissa, hyödykkeissä ja palveluissa käytettävää kieltä,

c) toimenpiteitä, joilla pyritään saattamaan kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja palveluiden tuotanto-, levitys- ja jakeluvälineet tehokkaasti riippumattoman kansallisen kulttuuriteollisuuden ja epävirallisen sektorin ulottuville,

d) toimenpiteitä, jotka kohdistuvat julkisen taloudellisen avun myöntämiseen,

e) toimenpiteitä, joilla kannustetaan voittoa tuottamattomia organisaatioita sekä julkisia ja yksityisiä laitoksia, taiteilijoita ja muita kulttuurin ammattilaisia kehittämään ja lisäämään aatteiden ja kulttuuri-ilmaisujen sekä kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -palveluiden vapaata vaihtoa ja vapaata liikkuvuutta, ja toimia, joilla innostetaan kyseisiä tahoja luovuuteen ja yrittäjyyteen toiminnassaan,

f) toimenpiteitä, joilla edistetään tarvittaessa julkisten laitosten perustamista ja tukemista,

g) toimenpiteitä, joilla pyritään kannustamaan ja tukemaan taiteilijoita sekä niitä, jotka osallistuvat kulttuuri-ilmaisujen luo-

Article 6

Rights of parties at the national level

1. Within the framework of its cultural policies and measures as defined in Article 4.6 and taking into account its own particular circumstances and needs, each Party may adopt measures aimed at protecting and promoting the diversity of cultural expressions within its territory.

2. Such measures may include the following:

(a) regulatory measures aimed at protecting and promoting diversity of cultural expressions;

(b) measures that, in an appropriate manner, provide opportunities for domestic cultural activities, goods and services among all those available within the national territory for the creation, production, dissemination, distribution and enjoyment of such domestic cultural activities, goods and services, including provisions relating to the language used for such activities, goods and services;

(c) measures aimed at providing domestic independent cultural industries and activities in the informal sector effective access to the means of production, dissemination and distribution of cultural activities, goods and services;

(d) measures aimed at providing public financial assistance;

(e) measures aimed at encouraging non-profit organizations, as well as public and private institutions and artists and other cultural professionals, to develop and promote the free exchange and circulation of ideas, cultural expressions and cultural activities, goods and services, and to stimulate both the creative and entrepreneurial spirit in their activities;

(f) measures aimed at establishing and supporting public institutions, as appropriate;

(g) measures aimed at nurturing and supporting artists and others involved in the creation of cultural expressions;

miseen,

h) toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää tiedotusvälineiden moninaisuutta, myös julkisen palvelun televisio- ja radio-toiminnan avulla.

(h) measures aimed at enhancing diversity of the media, including through public service broadcasting.

7 artikla

Article 7

Toimenpiteet kulttuuri-ilmaisujen tukemiseksi

Measures to promote cultural expressions

1. Sopimuspuolet pyrkivät luomaan alueellaan ympäristön, joka rohkaisee yksilöitä ja yhteiskuntaryhmiä

1. Parties shall endeavour to create in their territory an environment which encourages individuals and social groups:

a) luomaan, tuottamaan ja levittämään omia kulttuuri-ilmaisujaan, saamaan pääsyn niihin, sekä hyödyntämään niitä ottaen asianmukaisesti huomioon naisten ja eri yhteiskuntaryhmien mukaan lukien vähemmistön kuuluvien ja alkuperäiskansojen erityisaseman ja -tarpeet,

(a) to create, produce, disseminate, distribute and have access to their own cultural expressions, paying due attention to the special circumstances and needs of women as well as various social groups, including persons belonging to minorities and indigenous peoples;

b) saamaan pääsyn kulttuuri-ilmaisuihin sopimuspuolen alueella samoin kuin muista maailman maista tuleviin kulttuuri-ilmaisuihin.

(b) to have access to diverse cultural expressions from within their territory as well as from other countries of the world.

2. Sopimuspuolet pyrkivät niin ikään tunnustamaan taiteilijoiden, muiden luomistyöhön osallistuvien ja heitä tässä työssä tukevien kulttuuriyhteisöjen ja organisaatioiden tärkeän panoksen, sekä heidän keskeisen roolinsa kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden vaalimisessa.

2. Parties shall also endeavour to recognize the important contribution of artists, others involved in the creative process, cultural communities, and organizations that support their work, and their central role in nurturing the diversity of cultural expressions.

8 artikla

Article 8

Toimenpiteet kulttuuri-ilmaisujen suojelemiseksi

Measures to protect cultural expressions

1. Sopimuspuoli voi todeta alueellaan valitsevan sellaiset erityisolosuhteet, joissa kulttuuri-ilmaisuja uhkaa häviäminen, vakava vaara tai tilanne, jossa ne tarvitsevat kiireellisiä suojelutoimia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 5 ja 6 artiklan määräysten soveltamista.

1. Without prejudice to the provisions of Articles 5 and 6, a Party may determine the existence of special situations where cultural expressions on its territory are at risk of extinction, under serious threat, or otherwise in need of urgent safeguarding.

2. Sopimuspuolet voivat ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin kulttuuri-ilmaisujen suojelemiseksi 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

2. Parties may take all appropriate measures to protect and preserve cultural expressions in situations referred to in paragraph 1 in a manner consistent with the provisions of this Convention.

3. Sopimuspuolet raportoivat artiklassa 23 mainitulle hallitustenväliselle komitealle

3. Parties shall report to the Intergovernmental Committee referred to in Article 23

kaikista toimenpiteistä, jotka on toteutettu tilanteen vaatimusten edellyttämällä tavalla, ja komitea voi tehdä asianmukaisia suosituksia.

9 artikla

Tietojen jakaminen ja avoimuus

Sopimuspuolet

a) antavat joka neljäs vuosi Unescolle esittämässään kertomuksissa asianmukaiset tiedot toimenpiteistä, jotka on toteutettu kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi niiden alueella ja kansainvälisesti,

b) nimeävät yhteysviranomaisen, jonka tehtävänä on tätä yleissopimusta koskevien tietojen jakaminen,

c) jakavat ja vaihtavat kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseen ja edistämiseen liittyvää tietoa.

10 artikla

Koulutus ja yleinen valistaminen

Sopimuspuolet

a) rohkaisevat ja edistävät tietoisuutta kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisen ja edistämisen tärkeydestä muun muassa koulutuksella ja laajalle yleisölle suunnatuin valistusohjelmin.

b) harjoittavat yhteistyötä toisten sopimuspuolten sekä kansainvälisten ja alueellisten organisaatioiden kanssa saavuttaakseen tämän artiklan tavoitteen,

c) pyrkivät kannustamaan luovuutta ja vahvistamaan tuotantoedellytyksiä käynnistämällä kulttuuriteollisuuden alan koulutus-, harjoittelu- ja vaihto-ohjelmia. Kyseiset toimet tulisi toteuttaa siten, että perinteisille tuotantomuodoille ei koidu haittaa.

11 artikla

Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen

Sopimuspuolet tunnustavat kansalaisyhteiskunnan perustavan roolin kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisessa ja

all measures taken to meet the exigencies of the situation, and the Committee may make appropriate recommendations.

Article 9

Information sharing and transparency

Parties shall:

(a) provide appropriate information in their reports to UNESCO every four years on measures taken to protect and promote the diversity of cultural expressions within their territory and at the international level;

(b) designate a point of contact responsible for information sharing in relation to this Convention;

(c) share and exchange information relating to the protection and promotion of the diversity of cultural expressions.

Article 10

Education and public awareness

Parties shall:

(a) encourage and promote understanding of the importance of the protection and promotion of the diversity of cultural expressions, *inter alia*, through educational and greater public awareness programmes;

(b) cooperate with other Parties and international and regional organizations in achieving the purpose of this article;

(c) endeavour to encourage creativity and strengthen production capacities by setting up educational, training and exchange programmes in the field of cultural industries. These measures should be implemented in a manner which does not have a negative impact on traditional forms of production.

Article 11

Participation of civil society

Parties acknowledge the fundamental role of civil society in protecting and promoting the diversity of cultural expressions. Parties

edistämässä. Sopimuspuolet kannustavat kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan aktiivisesti sopimuspuolten järjestämään toimintaan tämän yleissopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

shall encourage the active participation of civil society in their efforts to achieve the objectives of this Convention.

12 artikla

Kansainvälisen yhteistyön edistäminen

Sopimuspuolet pyrkivät vahvistamaan kahdensivälisiä, alueellisia ja kansainvälisiä yhteistyötään luodakseen suotuisat edellytykset kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden edistämiseksi ottaen huomioon erityisesti 8 ja 17 artiklassa tarkoitettut tilanteet varsinkin

a) helpottaakseen sopimuspuolien välistä vuoropuhelua kulttuuripolitiikoista,

b) vahvistaakseen julkisen sektorin strategisia ja hallinnollisia toimintaedellytyksiä julkisissa kulttuurilaitoksissa ammatillisen ja kansainvälisen kulttuurivaihdon avulla sekä parhaita toimintatapoja jakamalla,

c) vahvistaakseen yhteistyökumppanuuksia kansalaisyhteiskunnan, hallituksista riippumattomien järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa sekä näiden tahojen välillä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden edistämiseksi ja lisäämiseksi,

d) edistääkseen uusien teknologioiden käyttöä, kannustaakseen yhteistyökumppanuuksia tietojen jakamisen ja kulttuurin ymmärtämisen vahvistamiseksi sekä edistääkseen kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta,

e) kannustaakseen yhteistyö- ja yhteisjakelusopimusten solmimista.

13 artikla

Kulttuurin sisällyttäminen kestäväan kehitykseen

Sopimuspuolet pyrkivät sisällyttämään kulttuurin kehityspolitiikkoihinsa kaikilla tasoilla luodakseen siten suotuisat edellytykset kestäväälle kehitykselle ja kehittämään tässä yhteydessä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemiseen ja edistämiseen liittyviä näkökohtia.

Article 12

Promotion of international cooperation

Parties shall endeavour to strengthen their bilateral, regional and international cooperation for the creation of conditions conducive to the promotion of the diversity of cultural expressions, taking particular account of the situations referred to in Articles 8 and 17, notably in order to:

(a) facilitate dialogue among Parties on cultural policy;

(b) enhance public sector strategic and management capacities in cultural public sector institutions, through professional and international cultural exchanges and sharing of best practices;

(c) reinforce partnerships with and among civil society, non-governmental organizations and the private sector in fostering and promoting the diversity of cultural expressions;

(d) promote the use of new technologies, encourage partnerships to enhance information sharing and cultural understanding, and foster the diversity of cultural expressions;

(e) encourage the conclusion of co-production and co-distribution agreements.

Article 13

Integration of culture in sustainable development

Parties shall endeavour to integrate culture in their development policies at all levels for the creation of conditions conducive to sustainable development and, within this framework, foster aspects relating to the protection and promotion of the diversity of cultural expressions.

14 artikla

Kehitysyhteistyö

Sopimuspuolet pyrkivät tukemaan kestävään kehitykseen ja köyhyyden vähentämiseen tähtäävää yhteistyötä varsinkin kehitysmaiden erityistarpeet huomioon ottaen edistääkseen dynaamisen kulttuurisektorin syntymistä muun muassa seuraavilla tavoin:

1. Vahvistetaan kehitysmaiden kulttuuri-teollisuutta

a) luomalla ja vahvistamalla kulttuurin tuotanto- ja jakeluedellytyksiä kehitysmaissa,

b) helpottamalla ja laajentamalla kehitysmaiden kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja palveluiden pääsyä maailmanmarkkinoille ja kansainvälisiin levitysverkostoihin

c) mahdollistamalla elinvoimaisten paikallis- ja aluemarkkinoiden syntyminen,

d) hyväksymällä kehittyneissä maissa mahdollisuuksien mukaan asianmukaisia toimenpiteitä kehitysmaiden kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja -palveluiden pääsyn helpottamiseksi kehittyneiden maiden alueelle,

e) tukemalla luovaa työtä ja helpottamalla mahdollisuuksien mukaan kehitysmaiden taiteilijoiden liikkuvuutta,

f) kannustamalla asianmukaista yhteistyötä kehittyneiden ja kehitysmaiden välillä muun muassa musiikin ja elokuvan aloilla.

2. Vahvistetaan kehitysmaiden toimintaedellytyksiä vaihtamalla tietoa, kokemusta ja asiantuntemusta sekä kouluttamalla kehitysmaiden henkilöstöä julkisella ja yksityisellä sektorilla kiinnittäen huomiota erityisesti strategisten ja hallinnollisten kykyjen kehittämiseen, politiikkojen suunnitteluun ja täytäntöönpanoon, kulttuuri-ilmaisujen edistämiseen ja jakeluun, keskisuurten, pienten ja mikroyritysten kehittämiseen, uuden teknologian käyttöön sekä taitojen kehittämiseen ja siirtoon.

3. Siirretään teknologiaa ja osaamista toteuttamalla asianmukaisia kannustustoimia

Article 14

Cooperation for development

Parties shall endeavour to support cooperation for sustainable development and poverty reduction, especially in relation to the specific needs of developing countries, in order to foster the emergence of a dynamic cultural sector by, *inter alia*, the following means:

(a) the strengthening of the cultural industries in developing countries through:

(i) creating and strengthening cultural production and distribution capacities in developing countries;

(ii) facilitating wider access to the global market and international distribution networks for their cultural activities, goods and services;

(iii) enabling the emergence of viable local and regional markets;

(iv) adopting, where possible, appropriate measures in developed countries with a view to facilitating access to their territory for the cultural activities, goods and services of developing countries;

(v) providing support for creative work and facilitating the mobility, to the extent possible, of artists from the developing world;

(vi) encouraging appropriate collaboration between developed and developing countries in the areas, *inter alia*, of music and film;

(b) capacity-building through the exchange of information, experience and expertise, as well as the training of human resources in developing countries, in the public and private sector relating to, *inter alia*, strategic and management capacities, policy development and implementation, promotion and distribution of cultural expressions, small-, medium- and micro-enterprise development, the use of technology, and skills development and transfer;

(c) technology transfer through the introduction of appropriate incentive measures

erityisesti kulttuuriteollisuuden ja -liiketoiminnan aloilla.

4. Tuetaan kehitysmaita taloudellisesti

a) perustamalla kulttuurin moninaisuutta edistävä kansainvälinen rahasto 18 artiklassa tarkoitetulla tavalla,

b) myöntämällä julkista kehitysapua tarpeen mukaan luovuuden edistämiseen tekninen apu mukaan luettuna,

c) ottamalla käyttöön muita taloudellisia avustusmuotoja kuten halpakorkoisia lainoja, avustuksia ja muita rahoitusjärjestelyitä.

15 artikla

Yhteistyömuodot

Sopimuspuolet kannustavat kehittämään yhteistyökumppanuuksia julkisen ja yksityisen sektorin sekä voittoa tuottamattomien järjestöjen välillä ja niiden piirissä, jotta yhteistyössä kehitysmaiden kanssa voidaan vahvistaa niiden edellytyksiä suojella ja edistää kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta. Kehitysmaiden käytännön tarpeet huomioidaan ottaen kyseisten innovatiivisten yhteistyökumppanuuksien puitteissa korostetaan infrastruktuurin, henkilöstöressurssien ja politiikkojen kehittämistä sekä kulttuuritoimintojen, -hyödykkeiden ja palveluiden vaihtoa.

16 artikla

Kehitysmaiden suosituimmuuskohtelu

Kehittyneet maat helpottavat kehitysmaiden kanssa käytävää kulttuurivaihtoa myöntämällä asianmukaisissa institutionaalisissa ja oikeudellisissa puitteissa suosituimmuuskohtelun kehitysmaiden taiteilijoille ja muille kulttuurin ammattilaisille ja harjoittajille sekä kyseisten maiden kulttuurihyödykkeille ja -palveluille.

for the transfer of technology and know-how, especially in the areas of cultural industries and enterprises;

(d) financial support through:

(i) the establishment of an International Fund for Cultural Diversity as provided in Article 18;

(ii) the provision of official development assistance, as appropriate, including technical assistance, to stimulate and support creativity;

(iii) other forms of financial assistance such as low interest loans, grants and other funding mechanisms.

Article 15

Collaborative arrangements

Parties shall encourage the development of partnerships, between and within the public and private sectors and non-profit organizations, in order to cooperate with developing countries in the enhancement of their capacities in the protection and promotion of the diversity of cultural expressions. These innovative partnerships shall, according to the practical needs of developing countries, emphasize the further development of infrastructure, human resources and policies, as well as the exchange of cultural activities, goods and services.

Article 16

Preferential treatment for developing countries

Developed countries shall facilitate cultural exchanges with developing countries by granting, through the appropriate institutional and legal frameworks, preferential treatment to artists and other cultural professionals and practitioners, as well as cultural goods and services from developing countries.

17 artikla

Kansainvälinen yhteistyö tilanteissa, joissa kulttuuri-ilmaisut ovat vakavasti uhattuina

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä 8 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa tarjoamalla apua toisilleen ja erityisesti kehitysmaille.

18 artikla

Kulttuurista moninaisuutta edistävä kansainvälinen rahasto

1. Perustetaan kulttuurista moninaisuutta edistävä kansainvälinen rahasto, jäljempänä 'rahasto'.

2. Unescon rahoitusta koskevien määräysten mukaisesti perustettu rahasto koostuu sen haltuun uskotuista varoista.

3. Rahaston varat koostuvat

a) sopimuspuolten antamista vapaaehtoisista avustuksista,

b) Unescon yleiskokouksen kyseiseen tarkoitukseen myöntämistä varoista,

c) avustuksista tai lahjoituksista, joita on saatu muilta valtioilta, Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluvilta järjestöiltä tai ohjelmilta, muilta alueellisilta tai kansainvälisiltä järjestöiltä, julkisilta tai yksityisiltä yhteisöiltä tai yksityishenkilöiltä,

d) koroista, joita rahastolle on kertynyt,

e) keräysvaroista sekä rahaston hyväksyjä järjestettyjen tilaisuuksien tuottamista varoista,

f) muista varoista, jotka rahastoon sovellettavat ohjeet sallivat.

4. Rahaston varojen käytöstä päättää hallitustenvälinen komitea sopimuspuolten kokouksessa asetettujen ja artiklassa 22 mainittujen suuntaviivojen pohjalta.

5. Hallitustenvälinen komitea voi hyväksyä erikseen määrättäviin hankkeisiin tarkoitukseltaan yleisiä tai erityisiä avustuksia ja muunlaisia tukia edellyttäen, että hallitustenvälinen komitea on hyväksynyt kyseiset hankkeet.

6. Rahastoon annettaviin avustuksiin ei saa liittyä minkäänlaista poliittista, talou-

Article 17

International cooperation in situations of serious threat to cultural expressions

Parties shall cooperate in providing assistance to each other, and, in particular to developing countries, in situations referred to under Article 8.

Article 18

International Fund for Cultural Diversity

1. An International Fund for Cultural Diversity, hereinafter referred to as "the Fund", is hereby established.

2. The Fund shall consist of funds-in-trust established in accordance with the Financial Regulations of UNESCO.

3. The resources of the Fund shall consist of:

(a) voluntary contributions made by Parties;

(b) funds appropriated for this purpose by the General Conference of UNESCO;

(c) contributions, gifts or bequests by other States; organizations and programmes of the United Nations system, other regional or international organizations; and public or private bodies or individuals;

(d) any interest due on resources of the Fund;

(e) funds raised through collections and receipts from events organized for the benefit of the Fund;

(f) any other resources authorized by the Fund's regulations.

4. The use of resources of the Fund shall be decided by the Intergovernmental Committee on the basis of guidelines determined by the Conference of Parties referred to in Article 22.

5. The Intergovernmental Committee may accept contributions and other forms of assistance for general and specific purposes relating to specific projects, provided that those projects have been approved by it.

6. No political, economic or other conditions that are incompatible with the objec-

dellista tai muuta ehtoa, joka olisi tämän yleissopimuksen tavoitteiden vastainen.

7. Sopimuspuolet pyrkivät antamaan säännöllisesti vapaaehtoisia avustuksia tämän yleissopimuksen täytäntöön panemiseksi.

19 artikla

Tietojen vaihto, analysointi ja levitys

1. Sopimuspuolet sopivat vaihtavansa tietoja ja asiantuntemusta, jotka liittyvät kulttuuri-ilmaisujen moninaisuutta koskevien tietojen ja tilastojen keruuseen sekä parhaisiin toimintatapoihin kyseisen moninaisuuden suojelemiseksi ja edistämiseksi.

2. Unesco helpottaa sihteeristönsä käytössä olevien järjestelmien avulla kaikkien alaa koskevien tietojen, tilastojen ja parhaiden toimintatapojen keruuta, analyysiä ja levitystä.

3. Lisäksi Unesco perustaa ja pitää ajan tasalla tietokantaa kulttuuri-ilmaisujen alalla toimivista eri tahoista sekä julkisista, yksityisistä ja aatteellisista yhteisöistä.

4. Helpottaakseen tietojen keruuta Unesco kiinnittää erityishuomiota sellaisten sopimuspuolten toimintaedellytysten ja asiantuntemuksen vahvistamiseen, jotka esittävät asiaa koskevan pyynnön.

5. Tässä artiklassa määritellyllä tietojen keruulla täydennetään 9 artiklan määräyksissä tarkoitettuja tietoja.

V SUHDE MUIHIN SOPIMUKSIIN

20 artikla

Suhde muihin sopimuksiin: keskinäinen tuki, täydentävyys ja riippumattomuus

1. Sopimuspuolet toteavat, että niiden on täytettävä vilpittömässä mielessä velvoitteen, jotka aiheutuvat tästä yleissopimuksesta ja kaikista muista sopimuksista, joissa ne ovat sopimuspuolina. Täten sopimuspuolet, saattamatta tätä yleissopimusta alistus-

tives of this Convention may be attached to contributions made to the Fund.

7. Parties shall endeavour to provide voluntary contributions on a regular basis towards the implementation of this Convention.

Article 19

Exchange, analysis and dissemination of information

1. Parties agree to exchange information and share expertise concerning data collection and statistics on the diversity of cultural expressions as well as on best practices for its protection and promotion.

2. UNESCO shall facilitate, through the use of existing mechanisms within the Secretariat, the collection, analysis and dissemination of all relevant information, statistics and best practices.

3. UNESCO shall also establish and update a data bank on different sectors and governmental, private and non-profit organizations involved in the area of cultural expressions.

4. To facilitate the collection of data, UNESCO shall pay particular attention to capacity-building and the strengthening of expertise for Parties that submit a request for such assistance.

5. The collection of information identified in this Article shall complement the information collected under the provisions of Article 9.

V. RELATIONSHIP TO OTHER INSTRUMENTS

Article 20

Relationship to other treaties: mutual supportiveness, complementarity and non-subordination

1. Parties recognize that they shall perform in good faith their obligations under this Convention and all other treaties to which they are parties. Accordingly, without subordinating this Convention to any other treaty,

suhteeseen mihinkään muuhun sopimukseen nähden

a) kannustavat tämän yleissopimuksen ja muiden sopimusten, joissa ne ovat sopimuspuolina, välistä keskinäistä tukea,

b) ottavat huomioon tämän yleissopimuksen asianmukaiset määräykset tulkitessaan ja soveltaessaan muita sopimuksia, joissa ovat sopimuspuolina, tai kun sitoutuvat muihin kansainvälisiin velvoitteisiin.

2. Mitään tässä yleissopimuksessa ei voida tulkita siten, että se muuttaisi niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka aiheutuvat muista sopimuksista, joissa tämän sopimuksen sopimuspuolet ovat sopimuspuolina.

21 artikla

Kansainvälinen kuuleminen ja yhteistyö

Sopimuspuolet sitoutuvat edistämään tämän yleissopimuksen tavoitteita ja periaatteita muilla kansainvälisillä foorumeilla. Tätä varten sopimuspuolet tarvittaessa kuulevat toisiaan pitäen mielessä kyseiset tavoitteet ja periaatteet.

VI YLEISSOPIMUKSEN TOIMIELIMET

22 artikla

Sopimuspuolten kokous

1. Perustetaan sopimuspuolten kokous. Sopimuspuolten kokous on tämän yleissopimuksen yleinen ja ylin toimielin.

2. Sopimuspuolten kokous kokoontuu tavalliseen istuntoonsa joka toinen vuosi mikäli mahdollista Unescon yleiskokouksen yhteydessä. Se voi pitää ylimääräisen istunnon, jos se näin päättää tai jos vähintään kolmannes sopimuspuolista esittää asiaa koskevan pyynnön hallitustenväliselle komitealle.

3. Sopimuspuolten kokous hyväksyy työjärjestyksensä.

4. Sopimuspuolten kokouksen tehtävänä on muun muassa:

a) valita hallitustenvälisen komitean jäsenet,

b) vastaanottaa ja tutkia tätä yleissopi-

(a) they shall foster mutual supportiveness between this Convention and the other treaties to which they are parties; and

(b) when interpreting and applying the other treaties to which they are parties or when entering into other international obligations, Parties shall take into account the relevant provisions of this Convention.

2. Nothing in this Convention shall be interpreted as modifying rights and obligations of the Parties under any other treaties to which they are parties.

Article 21

International consultation and coordination

Parties undertake to promote the objectives and principles of this Convention in other international forums. For this purpose, Parties shall consult each other, as appropriate, bearing in mind these objectives and principles.

VI. ORGANS OF THE CONVENTION

Article 22

Conference of Parties

1. A Conference of Parties shall be established. The Conference of Parties shall be the plenary and supreme body of this Convention.

2. The Conference of Parties shall meet in ordinary session every two years, as far as possible, in conjunction with the General Conference of UNESCO. It may meet in extraordinary session if it so decides or if the Intergovernmental Committee receives a request to that effect from at least one-third of the Parties.

3. The Conference of Parties shall adopt its own rules of procedure.

4. The functions of the Conference of Parties shall be, inter alia:

(a) to elect the Members of the Intergovernmental Committee;

(b) to receive and examine reports of the

musta koskevat sopimuspuolten kertomukset, jotka hallitustenvälinen komitea toimittaa kokoukselle,

c) hyväksyä kokouksen pyytämät, hallitustenvälisen komitean valmistelemat toimintaohjeet,

d) toteuttaa muut tarpeelliseksi katsomansa toimenpiteet tämän yleissopimuksen tavoitteiden edistämiseksi.

23 artikla

Hallitustenvälinen komitea

1. Unescoon perustetaan kulttuuri-ilmaistusten moninaisuuden suojelemista ja edistämistä käsittelevä hallitustenvälinen komitea, jäljempänä 'hallitustenvälinen komitea'. Se koostuu 18:n yleissopimukseen kuuluvan sopimusvaltion edustajista, jotka sopimuspuolten kokous valitsee neljäksi vuodeksi tämän yleissopimuksen astuttua voimaan 29 artiklan mukaisesti.

2. Hallitustenvälinen komitea kokoontuu kerran vuodessa.

3. Hallitustenvälinen komitea toimii sopimuspuolten kokouksen alaisuudessa ja ohjauksessa ja tiedottaa toiminnastaan sille.

4. Hallitustenvälisen komitean jäsenten lukumäärä nostetaan 24:ään, kun yleissopimuksen sopimuspuolten lukumäärä on vähintään 50.

5. Hallitustenvälisen kokouksen jäsenten valinta perustuu tasapuolisen maantieteellisen jakauman ja vaihtuvuuden periaatteisiin.

6. Hallitustenvälisen komitean tehtävät ovat seuraavat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita tällä yleissopimuksella sille annettuja tehtäviä:

a) edistää tämän yleissopimuksen tavoitteita sekä kannustaa sen täytäntöönpanoa ja huolehtia sen seurannasta,

b) valmistella ja toimittaa sopimuspuolten kokouksen hyväksyttäväksi sen pyynnöstä yleissopimuksen määräysten soveltamista ja täytäntöönpanoa koskevia toimintaohjeet,

c) toimittaa yleissopimuksen sopimuspuolten kokoukselle sopimuspuolten ker-

Parties to this Convention transmitted by the Intergovernmental Committee;

(c) to approve the operational guidelines prepared upon its request by the Intergovernmental Committee;

(d) to take whatever other measures it may consider necessary to further the objectives of this Convention.

Article 23

Intergovernmental Committee

1. An Intergovernmental Committee for the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, hereinafter referred to as "the Intergovernmental Committee", shall be established within UNESCO. It shall be composed of representatives of 18 States Parties to the Convention, elected for a term of four years by the Conference of Parties upon entry into force of this Convention pursuant to Article 29.

2. The Intergovernmental Committee shall meet annually.

3. The Intergovernmental Committee shall function under the authority and guidance of and be accountable to the Conference of Parties.

4. The Members of the Intergovernmental Committee shall be increased to 24 once the number of Parties to the Convention reaches 50.

5. The election of Members of the Intergovernmental Committee shall be based on the principles of equitable geographical representation as well as rotation.

6. Without prejudice to the other responsibilities conferred upon it by this Convention, the functions of the Intergovernmental Committee shall be:

(a) to promote the objectives of this Convention and to encourage and monitor the implementation thereof;

(b) to prepare and submit for approval by the Conference of Parties, upon its request, the operational guidelines for the implementation and application of the provisions of the Convention;

(c) to transmit to the Conference of Parties reports from Parties to the Convention,

tomukset, joihin se liittää huomautuksensa ja tiivistelmän niiden sisällöstä,

d) antaa asianmukaisia suosituksia tilanteissa, jotka sopimuspuolet ovat saattaneen sen tietoon yleissopimuksen asianmukaisten määräysten ja erityisesti 8 artiklan mukaisesti,

e) kehittää kuulemismenettelyitä ja muita järjestelyitä tämän yleissopimuksen tavoitteiden ja periaatteiden edistämiseksi muilla kansainvälisillä foorumeilla,

f) suorittaa muut tehtävät, joita sopimuspuolten kokous voi sille antaa.

7. Hallitustenvälinen komitea voi työjärjestyksen mukaisesti milloin tahansa kutsua kokouksiinsa julkisia tai yksityisiä yhteisöjä tai luonnollisia henkilöitä kuultaviksi erityiskysymyksistä.

8. Hallitustenvälinen komitea laatii työjärjestyksensä ja esittää sen sopimuspuolten hyväksyttäväksi.

24 artikla

Unescon sihteeristö

1. Unescon sihteeristö avustaa yleissopimuksen toimielimiä.

2. Sihteeristö valmistelee sopimuspuolten kokouksen ja hallitustenvälisen komitean asiakirjat sekä kyseisten kokousten alustavan esityslistan, auttaa päätösten täytäntöönpanossa ja raportoi tuloksista.

VII LOPPUMÄÄRÄYKSET

25 artikla

Erimielisyyksien ratkaiseminen

1. Jos yleissopimuksen sopimuspuolten välillä ilmenee erimielisyyttä tämän yleissopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, sopimuspuolet koettavat löytää ratkaisun neuvotteluteitse.

2. Jos kyseiset sopimuspuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen neuvotteluteitse, ne voivat yhteistuumin hakea kolmannen osapuolen hyviä palveluja tai pyytää tältä väliä.

together with its comments and a summary of their contents;

(d) to make appropriate recommendations to be taken in situations brought to its attention by Parties to the Convention in accordance with relevant provisions of the Convention, in particular Article 8;

(e) to establish procedures and other mechanisms for consultation aimed at promoting the objectives and principles of this Convention in other international forums;

(f) to perform any other tasks as may be requested by the Conference of Parties.

7. The Intergovernmental Committee, in accordance with its Rules of Procedure, may invite at any time public or private organizations or individuals to participate in its meetings for consultation on specific issues.

8. The Intergovernmental Committee shall prepare and submit to the Conference of Parties, for approval, its own Rules of Procedure.

Article 24

UNESCO Secretariat

1. The organs of the Convention shall be assisted by the UNESCO Secretariat.

2. The Secretariat shall prepare the documentation of the Conference of Parties and the Intergovernmental Committee as well as the agenda of their meetings and shall assist in and report on the implementation of their decisions.

VII. Final clauses

Article 25

Settlement of disputes

1. In the event of a dispute between Parties to this Convention concerning the interpretation or the application of the Convention, the Parties shall seek a solution by negotiation.

2. If the Parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

3. Jos hyviä palveluja tai välitystä ei ole saatu tai erimielisyyttä ei ole voitu ratkaista neuvotteluteitse, myötävaikutuksella tai välityksellä, sopimuspuoli voi hakea sovittelua tämän yleissopimuksen liitteessä esitetyn menettelyn mukaisesti. Sopimuspuolet tutkivat vilpittömin mielin sovittelulautakunnan tekemän ehdotuksen erimielisyyden ratkaisemiseksi.

4. Kukin sopimuspuoli voi ratifioinnin, hyväksymisen tai liittymisen yhteydessä ilmoittaa, että se ei tunnusta edellä esitettyä sovittelumenettelyä. Jokainen tällaisen ilmoituksen tehnyt sopimuspuoli voi milloin tahansa peruuttaa kyseisen ilmoituksen lähettämällä tiedonannon asiasta Unescon pääjohtajalle.

26 artikla

Jäsenvaltioiden ratifiointi, hyväksyminen tai liittyminen

1. Unescon jäsenmaat voivat ratifioida tai hyväksyä tämän sopimuksen tai liittyä siihen noudattaen perustuslaillista menettelyään.

2. Ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymisasiakirjat talletetaan Unescon pääjohtajan haltuun.

27 artikla

Liittyminen

1. Tämä yleissopimus on avoinna liittymistä varten kaikille valtioille, jotka eivät ole Unescon jäseniä mutta ovat Yhdistyneiden kansakuntien tai jonkin sen erityisjärjestön jäseniä ja joita Unescon yleiskokous kehottaa liittymään yleissopimukseen.

2. Tämä yleissopimus on niin ikään avoinna sellaisten alueiden liittymiselle, joilla on Yhdistyneiden kansakuntien tunnustama täysi sisäinen autonomia mutta jotka eivät ole saavuttaneet täyttä itsenäisyyttä yleiskokouksen päätöslauselman 1514 (XV) mukaisesti mutta ovat toimivaltaisia tämän yleissopimuksen kattamilla aloilla, kyseisiä aloja koskevien sopimusten solmiminen mukaan luettuna.

3. Seuraavia määräyksiä sovelletaan alu-

3. If good offices or mediation are not undertaken or if there is no settlement by negotiation, good offices or mediation, a Party may have recourse to conciliation in accordance with the procedure laid down in the Annex of this Convention. The Parties shall consider in good faith the proposal made by the Conciliation Commission for the resolution of the dispute.

4. Each Party may, at the time of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it does not recognize the conciliation procedure provided for above. Any Party having made such a declaration may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Director-General of UNESCO.

Article 26

Ratification, acceptance, approval or accession by Member States

1. This Convention shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by Member States of UNESCO in accordance with their respective constitutional procedures.

2. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Director-General of UNESCO.

Article 27

Accession

1. This Convention shall be open to accession by all States not Members of UNESCO but members of the United Nations, or of any of its specialized agencies, that are invited by the General Conference of UNESCO to accede to it.

2. This Convention shall also be open to accession by territories which enjoy full internal self-government recognized as such by the United Nations, but which have not attained full independence in accordance with General Assembly resolution 1514 (XV), and which have competence over the matters governed by this Convention, including the competence to enter into treaties in respect of such matters.

3. The following provisions apply to re-

eellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatioihin:

a) Tämä yleissopimus on avoimna liittymistä varten myös alueellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatioille, joita yleissopimuksen määräykset sitovat kaikilta osin samalla tavoin kuin sopimusvaltioita, ottaen kuitenkin huomioon seuraavat kohdat:

b) Jos yksi tai useampi tällaisen organisaation jäsenvaltio on myös yleissopimuksen sopimuspuoli, kyseinen yhteisö ja asianomainen jäsenvaltio tai asianomaiset jäsenvaltiot sopivat keskinäisestä vastuustaan tästä yleissopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämiseksi. Kyseinen vastuunjako astuu voimaan, kun c kohdassa tarkoitettu ilmoitusmenettely on päättynyt. Yhteisö ja jäsenvaltiot eivät saa käyttää tähän yleissopimukseen perustuvia oikeuksiaan päällekkäisesti. Kun taloudelliseen yhdentymiseen pyrkivät yhteisöt käyttävät äänioikeuttaan toimivaltaansa kuuluvilla aloilla, niiden äänimäärä on sama kuin niiden tähän yleissopimukseen kuuluvien jäsenvaltioiden määrä. Yhteisöt eivät käytä äänivaltaansa, jos jäsenvaltiot käyttävät omaansa, ja päinvastoin.

c) Alueellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatio ja sen jäsenvaltio tai jäsenvaltiot, jotka ovat sopineet vastuunjaosta b kohdassa tarkoitettulla tavalla, tiedottavat sopimuspuolille näin ehdotetusta vastuunjaosta seuraavasti:

i) Kyseinen organisaatio ilmoittaa liittymisasiakirjassaan tarkoin yleissopimuksen piiriin kuuluvia kysymyksiä koskevasta vastuunjaosta.

ii) Jos keskinäistä vastuunjakoja muutetaan myöhemmin, alueellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatio ilmoittaa yleissopimuksen tallettajalle kyseistä vastuunjako koskevista muutosehdotuksista. Tallettaja ilmoittaa muutoksista vuorostaan sopimuspuolille.

d) Yleissopimuksen sopimuspuoliksi tulevien alueellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatio jäsenvaltioiden oletetaan säilyttävän toimivaltansa kaikilla aloilla, joita koskevan toimivallan siirrosta yhtei-

gional economic integration organizations:

(a) This Convention shall also be open to accession by any regional economic integration organization, which shall, except as provided below, be fully bound by the provisions of the Convention in the same manner as States Parties;

(b) In the event that one or more Member States of such an organization is also Party to this Convention, the organization and such Member State or States shall decide on their responsibility for the performance of their obligations under this Convention. Such distribution of responsibility shall take effect following completion of the notification procedure described in subparagraph (c). The organization and the Member States shall not be entitled to exercise rights under this Convention concurrently. In addition, regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their rights to vote with a number of votes equal to the number of their Member States that are Parties to this Convention. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its Member States exercises its right, and vice-versa;

(c) A regional economic integration organization and its Member State or States which have agreed on a distribution of responsibilities as provided in subparagraph (b) shall inform the Parties of any such proposed distribution of responsibilities in the following manner:

(i) in their instrument of accession, such organization shall declare with specificity, the distribution of their responsibilities with respect to matters governed by the Convention;

(ii) in the event of any later modification of their respective responsibilities, the regional economic integration organization shall inform the depositary of any such proposed modification of their respective responsibilities; the depositary shall in turn inform the Parties of such modification;

(d) Member States of a regional economic integration organization which become Parties to this Convention shall be presumed to retain competence over all matters in respect of which transfers of competence to

sölle ei ole nimenomaisesti ilmoitettu tämän yleissopimuksen tallettajalle.

e) 'Alueellisen taloudellisen yhdentymisen organisaatiolla' tarkoitetaan Yhdistyneiden kansakuntien tai jonkin sen erityisjärjestön itsenäisten jäsenvaltioiden muodostamaa yhteisöä, jolle kyseiset valtiot ovat siirtäneet toimivaltansa tämän yleissopimuksen kattamilla aloilla ja joka on sisäisiä menettelyjään noudattaen asianmukaisesti valtuutettu tulemaan yleissopimuksen sopimuspuoleksi.

4. Liittymisasiakirja talletetaan Unescon pääjohtajan haltuun.

28 artikla

Yhteysviranomainen

Tullessaan tämän yleissopimuksen osapuoleksi jokainen sopimuspuoli nimeää yhteysviranomaisensa 9 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

29 artikla

Voimaantulo

1. Tämä yleissopimus astuu voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kolmaskymmenes ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymisasiakirja on talletettu, mutta se sitoo vain niitä valtioita ja alueellisen taloudellisen yhdentymisen yhteisöjä, jotka ovat tallettaneet ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymisasiakirjansa viimeistään kyseisenä päivänä. Muiden sopimuspuolten osalta yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ne ovat tallettaneet ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymisasiakirjansa.

2. Tätä artiklaa sovellettaessa alueellisen taloudellisen yhdentymisen yhteisöjen tallettamien asiakirjojen ei voida katsoa tulevan niiden asiakirjojen lisäksi, jotka kyseisten yhteisöjen jäsenvaltiot ovat jo tallettaneet.

the organization have not been specifically declared or informed to the depositary;

(e) "Regional economic integration organization" means an organization constituted by sovereign States, members of the United Nations or of any of its specialized agencies, to which those States have transferred competence in respect of matters governed by this Convention and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to become a Party to it.

4. The instrument of accession shall be deposited with the Director-General of UNESCO.

Article 28

Point of contact

Upon becoming Parties to this Convention, each Party shall designate a point of contact as referred to in Article 9.

Article 29

Entry into force

1. This Convention shall enter into force three months after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, but only with respect to those States or regional economic integration organizations that have deposited their respective instruments of ratification, acceptance, approval, or accession on or before that date. It shall enter into force with respect to any other Party three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For the purposes of this Article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by Member States of the organization.

30 artikla

Perustuslailliset liittovaltiojärjestelmät ja muut kuin yhtenäisjärjestelmät

Koska kansainväliset sopimukset sitovat sopimuspuolia niiden perustuslaillisesta järjestelmästä riippumatta, seuraavat määräykset koskevat myös sellaisia sopimuspuolia, joilla on perustuslaillinen liittovaltiojärjestelmä tai muu kuin yhtenäisjärjestelmä:

a) Sellaiset tämän yleissopimuksen määräyksistä johtuvat osavaltio- tai liittovaltiohallituksen velvoitteet, joiden täytäntöönpano kuuluu osavaltioiden tai liittovaltion lainsäädäntövaltaan, ovat samat kuin niiden sopimuspuolten, jotka eivät ole liittovaltioita.

b) Jos tämän yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanon toimivalta kuuluu suuremman kokonaisuuden muodostaville yksiköille kuten valtioille, lääneille, maakunnille tai kunnille, jotka kyseisen liittovaltion perustuslaillisen järjestelmän mukaisesti eivät voi toteuttaa lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, liittovaltion hallitus saattaa kyseiset määräykset tarvittaessa kyseisten yksiköiden kuten valtioiden, läänien, maakuntien tai kuntien tietoon suositellen määräysten hyväksymistä.

31 artikla

Irtisanoutuminen

1. Jokainen sopimuspuoli voi irtisanoutua tästä yleissopimuksesta.

2. Irtisanoutuminen ilmoitetaan Unescon pääjohtajalle talletettavalla kirjallisella asiakirjalla.

3. Irtisanoutuminen tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua irtisanoutumisasiakirjan vastaanottamisesta. Se ei muuta millään tavoin taloudellisia velvoitteita, jotka irtisanoutuneen sopimuspuolen on täytettävä siihen päivään saakka, jona irtisanoutuminen tulee voimaan.

32 artikla

Tallettajan tehtävät

Unescon pääjohtaja ilmoittaa tämän yleis-

Article 30

Federal or non-unitary constitutional systems

Recognizing that international agreements are equally binding on Parties regardless of their constitutional systems, the following provisions shall apply to Parties which have a federal or non-unitary constitutional system:

(a) with regard to the provisions of this Convention, the implementation of which comes under the legal jurisdiction of the federal or central legislative power, the obligations of the federal or central government shall be the same as for those Parties which are not federal States;

(b) with regard to the provisions of the Convention, the implementation of which comes under the jurisdiction of individual constituent units such as States, counties, provinces, or cantons which are not obliged by the constitutional system of the federation to take legislative measures, the federal government shall inform, as necessary, the competent authorities of constituent units such as States, counties, provinces or cantons of the said provisions, with its recommendation for their adoption.

Article 31

Denunciation

1. Any Party to this Convention may denounce this Convention.

2. The denunciation shall be notified by an instrument in writing deposited with the Director-General of UNESCO.

3. The denunciation shall take effect 12 months after the receipt of the instrument of denunciation. It shall in no way affect the financial obligations of the Party denouncing the Convention until the date on which the withdrawal takes effect.

Article 32

Depositary functions

The Director-General of UNESCO, as the

sopimuksen tallettajan ominaisuudessa järjestön jäsenvaltioille, muille kuin jäsenvaltioille ja 27 artiklassa tarkoitetuille alueellisen taloudellisen yhdentymisen yhteisöille sekä Yhdistyneille Kansakunnille 26 ja 27 artiklassa mainittujen ratifiointi-, hyväksymis- ja liittymisasiakirjojen tallettamisesta kuten myös 31 artiklassa tarkoitetuista irtisanoutumisista.

33 artikla

Muuttaminen

1. Jokainen sopimuspuoli voi ehdottaa muutoksia tähän yleissopimukseen osoittamalla pääjohtajalle asiaa koskevan kirjallisen tiedonannon. Pääjohtaja toimittaa tiedonannon kaikille sopimuspuolille. Jos kuuden kuukauden kuluessa tiedonannon toimittamisesta vähintään puolet sopimuspuolista vastaa tiedusteluun myönteisesti, pääjohtaja esittelee ehdotuksen seuraavalle sopimuspuolten kokoukselle keskusteltavaksi ja mahdollisesti hyväksyttäväksi.

2. Muutokset hyväksytään läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten kahden kolmasosan enemmistöllä.

3. Kun tähän yleissopimukseen tehdyt muutokset on hyväksytty, ne toimitetaan sopimuspuolille ratifiointia, hyväksymistä tai liittymistä varten.

4. Niille sopimuspuolille, jotka ovat ratifioineet tai hyväksyneet tähän yleissopimukseen tehdyt muutokset tai liittyneet niihin, kyseiset muutokset tulevat voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kaksi kolmannelta sopimuspuolista on tallettanut tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja asiakirjat. Niille sopimuspuolille, jotka tämän jälkeen ratifioivat tai hyväksyvät muutoksen tai liittyvät siihen, kyseinen muutos tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun sopimuspuoli on tallettanut ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymisasiakirjansa.

5. Edellä 3 ja 4 kohdassa määrättyä menettelyä ei sovelleta muutoksiin, joita on tehty hallitustenvälisen komitean jäsenten lukumäärää koskevaan 23 artiklaan. Nämä muutokset tulevat voimaan niiden hyväksymisen yhteydessä.

depository of this Convention, shall inform the Member States of the Organization, the States not members of the Organization and regional economic integration organizations referred to in Article 27, as well as the United Nations, of the deposit of all the instruments of ratification, acceptance, approval or accession provided for in Articles 26 and 27, and of the denunciations provided for in Article 31.

Article 33

Amendments

1. A Party to this Convention may, by written communication addressed to the Director-General, propose amendments to this Convention. The Director-General shall circulate such communication to all Parties. If, within six months from the date of dispatch of the communication, no less than one half of the Parties reply favourably to the request, the Director-General shall present such proposal to the next session of the Conference of Parties for discussion and possible adoption.

2. Amendments shall be adopted by a two-thirds majority of Parties present and voting.

3. Once adopted, amendments to this Convention shall be submitted to the Parties for ratification, acceptance, approval or accession.

4. For Parties which have ratified, accepted, approved or acceded to them, amendments to this Convention shall enter into force three months after the deposit of the instruments referred to in paragraph 3 of this Article by two-thirds of the Parties. Thereafter, for each Party that ratifies, accepts, approves or accedes to an amendment, the said amendment shall enter into force three months after the date of deposit by that Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

5. The procedure set out in paragraphs 3 and 4 shall not apply to amendments to Article 23 concerning the number of Members of the Intergovernmental Committee. These amendments shall enter into force at the time they are adopted.

6. Edellä 27 artiklassa tarkoitettu valtio tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen yhteisö, joka tulee tämän yleissopimuksen sopimuspuoleksi sen jälkeen kun muutos on tullut voimaan tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti, katsotaan, ellei se ilmaise eriävää mielipidettään,

a) näin muutetun yleissopimuksen sopimuspuoleksi,

b) muuttamattoman yleissopimuksen sopimuspuoleksi suhteessa niihin sopimuspuoliin, joita muutos ei sido.

34 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä yleissopimus on tehty arabian, englannin, espanjan, kiinan, ranskan ja venäjän kielellä; jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

35 artikla

Rekisteröinti

Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti tämä yleissopimus rekisteröidään Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä Unescon pääjohtajan pyynnöstä.

6. A State or a regional economic integration organization referred to in Article 27 which becomes a Party to this Convention after the entry into force of amendments in conformity with paragraph 4 of this Article shall, failing an expression of different intention, be considered to be:

(a) Party to this Convention as so amended; and

(b) a Party to the unamended Convention in relation to any Party not bound by the amendments.

Article 34

Authoritative texts

This Convention has been drawn up in Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish, all six texts being equally authoritative.

Article 35

Registration

In conformity with Article 102 of the Charter of the United Nations, this Convention shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General of UNESCO.

SOVITTELUMENETTELY

CONCILIATION PROCEDURE

1 artikla

Article 1

*Sovittelulautakunta**Conciliation Commission*

Sovittelulautakunta muodostetaan erimielisen sopimuspuolen pyynnöstä. Elleivät sopimuspuolet toisin sovi, sovittelulautakunta muodostuu viidestä jäsenestä; kumpikin asianomainen sopimuspuoli nimittää siihen kaksi jäsentä ja näin nimitetyt jäsenet valitsevat puheenjohtajan yhteisellä sopimuksella.

A Conciliation Commission shall be created upon the request of one of the Parties to the dispute. The Commission shall, unless the Parties otherwise agree, be composed of five members, two appointed by each Party concerned and a President chosen jointly by those members.

2 artikla

Article 2

*Lautakunnan jäsenet**Members of the Commission*

Jos erimielisyydessä on mukana enemmän kuin kaksi sopimuspuolta, ne sopimuspuolet, joilla on yhteinen kanta, nimittävät jäsenensä lautakuntaan yhteisellä sopimuksella. Jos vähintään kahdella sopimuspuolella on toisistaan riippumaton kanta tai ne eivät pääse yksimielisyyteen yhteisestä kannasta, ne nimittävät jäsenensä erikseen.

In disputes between more than two Parties, Parties in the same interest shall appoint their members of the Commission jointly by agreement. Where two or more Parties have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

3 artikla

Article 3

*Nimittäminen**Appointments*

Jos sopimuspuolet eivät ole nimittäneet kaikkia sovittelulautakunnan jäseniä kahden kuukauden kuluttua lautakunnan muodostamispyynnöstä, Unescon pääjohtaja suorittaa pyynnön tehneen sopimuspuolen vaatimuksesta tarvittavat nimitykset uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.

If any appointments by the Parties are not made within two months of the date of the request to create a Conciliation Commission, the Director-General of UNESCO shall, if asked to do so by the Party that made the request, make those appointments within a further two-month period.

4 artikla

Article 4

*Lautakunnan puheenjohtaja**President of the Commission*

Jos lautakunta ei ole kahden kuukauden kuluttua viimeisen jäsenensä nimittämisestä

If a President of the Conciliation Commission has not been chosen within two

valinnut puheenjohtajaansa, pääjohtaja nimittää puheenjohtajan jonkin sopimuspuolen vaatimuksesta uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.

5 artikla

Päätöksenteko

Sovittelulautakunta tekee päätöksensä jäsentensä äänen enemmistöllä. Elleivät erimielisyyteen joutuneet sopimuspuolet toisin sovi, lautakunta vahvistaa oman menettelytapansa. Se tekee erimielisyyden ratkaisemiseksi ehdotuksen, jonka sopimuspuolet tutkivat vilpittömin mielin.

6 artikla

Erimielisyydet

Jos erimielisyys koskee sovittelulautakunnan toimivaltaa, tämä päättää, onko se toimivaltainen.

months of the last of the members of the Commission being appointed, the Director-General of UNESCO shall, if asked to do so by a Party, designate a President within a further twomonth period.

Article 5

Decisions

The Conciliation Commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the Parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the Parties shall consider in good faith.

Article 6

Disagreement

A disagreement as to whether the Conciliation Commission has competence shall be decided by the Commission.